Ἔτος Γ' 1886 — Ἐν Ἀθήναις 3 Αὐγούστου — Ἀριθ. 127

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ
Προπληρωτέα
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
Ἐν Ἑλλάδι. . . . . Δρ. . 10
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ . . . Φρ. χρ. 12

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΦΥΛΛΟΝ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ»
Ἐν ὁδῷ Μουσῶν ἀριθ. 6.

Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 25.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ

Τὸ μέτρον τῆς ἀποκοπῆς τοῦ φύλλου εἰς τοὺς μὴ ἀποτίσαντας τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, ὅπερ ἐφηρμόσθη ἤδη εἰς τοὺς ἀπ' εὐθείας πληρόνοντας, θέλει ἐπεκταθῇ ἀπὸ τοῦ μεθεπομένου ἀριθμοῦ 129 καὶ εἰς τοὺς πληρόνοντας διὰ τῶν κκ. Ἀνταποκριτῶν.

Οἱ κκ. Ἀνταποκριταὶ παρακαλοῦνται νὰ παράσχωσιν ἡμῖν ταχέως τὰς δεούσας πληροφορίας, ὅπως μὴ ἀποκοπῇ τὸ φύλλον καὶ εἰς τὸν τυχὸν πληρώσαντα.

Τοῦ μέτρου τούτου θὰ ἐξαιρεθῶσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος οἱ συνδρομηταὶ Κωνσταντινουπόλεως, Σμύρνης, Φιλιππουπόλεως καὶ Ἡρακλείου (Κρήτης), ἕνεκα τῆς μὴ ἐγκαίρου ἀποστολῆς τῶν ἀποδείξεων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἔργα καὶ ἡμέραι.
Ἡ Μάγτδις καὶ τὸ Βιολίον.
Ἱστορικὰ ἔγγραφα.
Ἡ ἀδελφὴ Μάρθα. (Ἐντυπώσεις).
Τὸ χωρίον τοῦ Πλάτωνος.
Ὁ μέγας δωρητής.
Τὸ σχοινί (διήγημα)
Πνευματικαὶ ἀσκήσεις.
ἘΝ ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΙ. Δόξα καὶ Ἔρως Μυθιστόρημα.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Δύο ὧραι ἐφ' ἁμάξης. Περίεργος ὁ κόσμος ἀναμένει ν' ἀκούσῃ τὰ ἐξ ἁμάξης. Δύο ὡρῶν ἁμαξοδρομία, δύο ὡρῶν περίπατος τῶν δύο κορυφαίων τοῦ αἰῶνος ἀνδρῶν Βίσμαρκ καὶ Καλνόκυ δὲν εἶνε μικρὸν πρᾶγμα, ἀφοῦ μάλιστα εἰς τὴν συνέντευξιν τῶν δύο τούτων ἄνευ θρόνου αὐτοκρατόρων τοσαύτη ἐδίδετο ἐκ τῶν προτέρων σημασία. . . . Καλὰ τὸ ἐσκέφθησαν! ὅπου καὶ ἂν μετέβαινον θὰ τοὺς κατεσκόπευε μεμισθωμένον δημοσιογραφικὸν οὗς . . . . εἰσῆλθον καὶ αὐτοὶ ἐντὸς ἁμάξης· ἀλλ' ἄρά γε δὲν θὰ ἐκδοθῶσι ποτὲ «ἀπομνημονεύματα ἁμαξηλάτου»; Τὸ ἔργον τοῦτο ἂν ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν δύναται νὰ τὸ ἀναλάβῃ ἱστορικὸς δὲν δύναται ἄρά γε νὰ τὸ ἐκτελέσῃ μυθιστοριογράφος, προμαντεύων οὕτω τὰς μετὰ τὰ ἀποτελέσματα ἐξενεχθησομένας περὶ τῆς συνεντεύξεως ταύτης γνώμας;

Ἀλλ' ὅ,τι καὶ ἂν ἐσκέφθησαν δι' ἡμᾶς θὰ εἶνε ἀπαίσιον. Ἡ Ἑλλὰς ὅμως, ἥτις ὡς Κράτος ἔχει ἀτυχίαν, ὡς Ἔθνος ἔχει τύχην, καὶ πολὺ φοβούμεθα, μήπως οἱ μεγάλοι οὗτοι τοῦ αἰῶνος ἡμῶν ἄνδρες *τὴν πάθωσιν* εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ βίου των, στηριζόμενοι ἰδίως ἐπὶ κακῆς ἐκτιμήσεως τῶν κρατιδίων, ἅτινα ὑπὸ τῶν μεγάλων κρατῶν περισφίγγονται, καὶ ἅτινα πρὸς τοῖς ἄλλοις ἔχουσι καὶ τοῦτο τὸ ἰδιάζον, ὅτι ἡ πολιτικὴ τῶν ἡγεμόνων των, τῶν κυβερνήσεών των καὶ τῶν λαῶν των δὲν εἶνε πάντοτε μία καὶ ἡ αὐτή.

Ἤδη ἀναμένεται καὶ ἑτέρα ἁμαξοδρομία τῶν πρωθυπουργῶν Ῥωσσίας καὶ Γαλλίας, τοῦ τῆς Ἀγγλίας δηλώσαντος ὅτι τῶν ὀχημάτων ἡ κίνησις τὸν ἐνοχλεῖ πολύ.

Ὁ ἀνδριὰς τοῦ Κυβερνήτου. Ἐν ἰδίῳ δημοσιεύματι ὁ φιλόμουσος Κερκυραῖος λόγιος κ. Λεωνίδας Βλάχος ἀναγράφει τὴν ἱστορίαν τῆς ἱδρύσεως ἀνδριάντος τῷ Κυβερνήτῃ *Ἰωάννῃ*. Ὅ,τι ἐν τῇ παρούσῃ ἐκθέσει ἐκπλήττει, εἶνε ἡ προσπάθεια ἥτις ἐδέησε νὰ καθ]ηθῇ, ὅπως μὴ χαραχθῶσιν ἐπὶ τοῦ βάθρου τοῦ ἀνδριάντος συμπλέγματα ὅλα οἰκοσήμων, δι' ὧν θὰ ὑβρίζετο τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς ἡ μνήμη. Ἐπὶ τέλους ὅμως δὲν ἠδυνήθη ἡ Κερκυραϊκὴ ἐπιτροπὴ νὰ μὴ ἀφήσῃ ἕν, δι' οὗ εἰς τὸ ὄνομα τῶν συγχρόνων Ἑλλήνων ὁ Κυβερνήτης του θὰ παρίσταται ὡς κόμης.

Γνωρίζετε δὲ τί σημαίνει Ἕλλην κόμης; Ἀνάμνησιν βδελυρᾶς δουλείας, προδοσίαν τοῦ Γένους καὶ τὴν ἐπὶ ταύτῃ ἀμοιβήν, ὕβριν κατὰ τῆς ἑλληνικῆς ἰδιοφυΐας.

Περὶ τοῦ ζητήματος τῶν τίτλων πρὸ πολλοῦ ἠθέλομεν νὰ ἐκφέρωμεν τὴν γνώμην ἡμῶν δι' ἐπὶ τούτῳ διατριβῆς, ἀλλὰ περιοριζόμεθα σήμερον εἰς ὀλίγα τινά.

Τὸ ζήτημα δέον νὰ ἐξετασθῇ ὑπὸ κοινωνικὴν καὶ ὑπὸ ἱστορικὴν ἔποψιν, οὐδὲ δύναται νὰ ἔχῃ σχέσιν ἡ μία ἄποψις πρὸς τὴν ἑτέραν.

Ὑπὸ κοινωνικὴν ἔποψιν τιτλοφόροι δὲν δύνανται ν' ἀναγνωρισθῶσιν ἐν Ἑλλάδι, καὶ διότι τὸ πολίτευμα δὲν ἀναγνωρίζει τοιούτους, καὶ διότι ἡ ὑπὲρ ἀπελευθερώσεως ἐπανάστασις, ἥτις ἦτο συγχρόνως καὶ κοινωνική, ἰσοπέδωσε πάσας τὰς τάξεις καὶ ἀνεγνώρισε μίαν εὐγένειαν: *τὴν εὐγένειαν τοῦ ὑπὲρ πατρίδος θνήσκοντος*; ἀλλὰ καὶ διότι τὸ πνεῦμα ἐν γένει τοῦ αἰῶνος, τεῖνον εἰς τὸ νὰ ἐξαφανίσῃ *ἅπαν* καὶ τὰ ἀλλαχοῦ στερῶς κείμενα, εἶνε ἥκιστα κατάλληλον νὰ στερεώσῃ τὰ ἐκ βάσεως σαλευόμενα.

Τὸ αὐτὸ ὅμως δὲν δύναται νὰ λεχθῇ καὶ ὑπὸ ἱστορικὴν ἔποψιν. Ἡ ἑλληνικὴ ἱστορία, ἥτις δὲν ἀναγνωρίζῃ τοὺς ἐκ τουρκικῆς ἀρχῆς τίτλους — οἵτινες καὶ κατὰ τὸν τουρκικὸν νόμον δὲν εἶνε κληρονομικοί — ἀταξὶ δὲ τῶν τίτλων τούτων περιλαμβ[illegible]νονται καὶ οἱ τῶν πριγκίπων τῶν ὑπὸ τὴν Τουρκίαν Ἡγεμονειῶν, ἡ Ἑλληνικὴ Ἱστορία, ἥτις περιφρονεῖ τοὺς ἐκ φραγκικῆς ἀρχῆς κατακτητικοὺς τίτλους, καὶ τοιοῦτοι εἶνε οἱ κόμητες τοῦ Αἰγαίου καὶ τῆς Ἑπτανήσου, ἀναγνωρίζει μόνον τὴν Βυζαντινὴν εὐγένειαν πρὸ τῆς ὁποίας, ἄλλως τε, πᾶσα ἄλλη εὐρωπαϊκὴ εὐγένεια δέον νὰ κλίνῃ γόνυ.

Ἀλλ' ἡ ἄνευ οἰκοσήμων Βυζαντινὴ εὐγένεια, ἀφοῦ κατεστράφη ἡ μεγάλη Αὐτοκρατορία φρονίμως ἔπαυσεν ἐπιδεικνυμένη· οὐδὲ κατεδέχθησαν οἱ ὑπερήφανοι μεγιστᾶνες νὰ καταλίπωσιν εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν πριγκιπικὰς ἀξιώσεις ἄνευ *πριγκιπάτων*. Ὁ ἱστορικὸς ὅμως τὴν δᾷδα τῆς ἐρεύνης κρατῶν, θ' ἀνεύρῃ ἡμέραν τινὰ τὰ εἰς ἀγνώστους γωνίας κεκρυμμένα μεγάλα γένη, ὅπως ἀποδείξῃ ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν σύγκειται, ὅπως θέλουσί τινες, ἀπὸ ἐξελληνισθείσας ὁρδάς, καὶ ὅπως πιστεύουσι πολλοί, μόνον ἀπὸ ἀνθρώπους σημερινούς, ἔχοντας ὡς ἐπίθετον χριστιανικόν τι ὄνομα μετά τινος ἐκ τῶν γνωστῶν καταλήξεων.

Ὁ τάφος τοῦ Λώρη. Διὰ αὐτὸ λοιπὸν παρενεβλήθησαν τόσαι δυσκολίαι διὰ τὴν μεταφορὰν ἐν Ἀθήναις τῆς καρδίας τοῦ Λώρη.. ὅπως ἐν μέσῳ ἀκανθῶν καὶ τριβόλων, κατὰ τὰ ἐν τῇ «Νέᾳ Ἐφημερίδι» γραφέντα, μὴ δύναταί τις ν' ἀνεύρῃ οὐδὲ τὸν τάφον του; Καὶ νομίζετε ὅτι τὸ ὄνομα καὶ ἡ δόξα τοῦ Λώρη δύνανται νὰ ἐξαλειφθῶσιν ἢ νὰ μετριασθῶσι κἄν, διὰ τῆς ἐγκληματικῆς ἀπαθείας τῶν ἐν τῇ ἐξουσίᾳ, οὓς ὁ ἑλληνισμὸς ἔθηκεν ἤδη εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν αὐτοῖς θέσιν;

Ὁ Λώρης κατὰ τοὺς εὐτυχήσαντας νὰ γνωρίσωσιν αὐτὸν ἦτο τελειότης Ἕλληνος στρατιώτου· εἶχε κατανόησιν, ἐκ τῆς πολυχρονίου μελέτης τῆς ἱστορίας, τί σημαίνει τὸ περιφρονούμενον ὑφ' ἁπάντων καὶ πρωτίστως ὑφ' ἡμῶν αὐτῶν λεξίδιον: **Ἑλλάς**· ἠύχετο νὰ ἔλθῃ ἡ στιγμὴ καθ' ἣν νὰ πλήξῃ διὰ τοῦ ξίφους του τοὺς διαφόρους ἐχθρούς της καὶ ν' ἀποθάνῃ· καὶ ἡ στιγμὴ ἐσήμανεν. Ἀρξαμένου τοῦ ἀδίκου καὶ ἀνίσου ἀγῶνος διετάχθη νὰ ἐκβάλῃ τοὺς ἐχθροὺς ἐκ τοῦ δεσπόζοντος σταθμοῦ, ὃν κατὰ τὴν διαχάραξιν τῶν ὁρίων οἱ καλοθελεῖται ἡμῶν ἄφησαν εἰς τοὺς ἀτυχεῖς γείτονας, καὶ ἀπέναντι τοῦ ὁποίου μόνον *λώρεια* στήθη ἠδύνατο νὰ ἀντιτάξῃ ἡ πατρίς. Καὶ ὄντως τοὺς ἐξέβαλε καὶ τοὺς κατεδίωξεν, ἀλλ' ἔπεσε μαχόμενος μετὰ τῶν γενναίων ὁπλιτῶν του, ἐπὶ δεκαὲξ ὅλας ὥρας ἀδιακόπως πολεμῶν, ἄνευ τροφῆς, ἄνευ ὕδατος καὶ πρὸ πάντων ἄνευ ἐπικουρίας, ἀναπτύξας δὲ ὅλα τὰ προτερήματα ἅτινα ἡ ἐπιστή-

μη, ἡ πολεμικὴ πεῖρα, καὶ ἡ ἀτομική του ἀνδρεία τῷ εἶχον δωρήσῃ...

Ἡ πτῶσίς του ἦτο δυστύχημα διὰ τὸ ἔθνος, ἀλλ' εὐτύχημα δι' αὐτὸν.... ἴσως, ἀφοῦ οἱ στρατιῶταί του ἐτιμωρήθησαν διὰ *διαλύσεως*, καὶ αὐτὸς θὰ ἦτο τόρα καθειργμένος εἰς μολυσματικὴν τινα φυλακήν, διότι τὸ κράτος δὲν ἐκήρυξεν ἐπισήμως . . . *τὴν ἄμυναν!*

Ἡ οἰκία τοῦ Φοσκόλου. Ὀλόκληρον φύλλον τοῦ ἐν Ζακύνθῳ ἐκδιδομένου ἀξιολόγου περιοδικοῦ «Κυψέλης», εἶνε ἀφιερωμένον εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς οἰκίας τοῦ ποιητοῦ *Φοσκόλου*, ἥτις χάριν εἰς τὰς προσπαθείας τῶν ἐν Ζακύνθῳ φιλομούσων ἠγοράσθη ὑπὸ τοῦ Δήμου.

Ἡ οἰκία εἶνε πολὺ μικρὰ καὶ ἔπρεπε νὰ ἦνε τοιαύτη, ὅπως, ἐν Ἑλλάδι τοὐλάχιστον, γεννηθῇ μεγάλη διάνοια.

Ἀνοίξατε, ἀνοίξατε τὴν θύραν τῆς οἰκίας
ὅπου ὁ μέγας ποιητὴς «Τῶν τάφων» ἐγεννήθη
ἀναφωνεῖ νέος Ζακύνθιος ποιητὴς ἐν τρυφερῷ ποιηματίῳ, καταχωρισθέντι κάτωθι τῆς εἰκόνος τῆς οἰκίας... Καὶ ἡ θύρα ὄντως ἠνεώχθη τοῖς προσκυνηταῖς τῆς μεγάλης ποιητικῆς διανοίας.

Ἡ οἰκία αὕτη δύναται νὰ προκαλέσῃ τὸ μειδίαμα τῶν ματαιοδόξων τῆς σήμερον, διότι θὰ θεωρηθῇ ἀναξιοπρεπὴς καὶ διὰ παραμάγειρον ὑδροκεφάλου τινὸς ὀψιπλούτου τῶν Ἀθηνῶν· ἀλλ' ἀκριβῶς ἐν τούτῳ ἔγκειται τὸ μεγαλεῖόν της. Τί τὰ θέλετε! οἱ ἄνθρωποι τῆς πνευματικῆς καὶ οἱ ἄνθρωποι τῆς φυτικῆς ζωῆς πρέπει νὰ διαφέρωσι καθ' ὅλα.

Εὐτυχεῖς οἱ δυνάμενοι νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν σεπτὴν οἰκίαν ταύτην καὶ νὰ μαντεύσωσιν εἰς ποίαν γωνίαν της ῥεμβάζων ὁ ποιητὴς ἐποίει ἔστω καὶ ἰταλιστὶ τὸ ἀμίμητον:

«Τώφελεῖ εἰς τοὺς νεκροὺς σκιὰ κυπαρισσίνη!»·

Ἡ ἐκτοπιζομένη Μονὴ τῶν Ἀσωμάτων. Τέλος πάντων ἀπεφασίσθη, ὡς λέγεται, οἱ μέσῳ στρατώνων καὶ ἀδελφῶν τοῦ ἑλέου καὶ πολυπληθεστάτης συνοικίας βιοῦντες μοναχοὶ τῶν Ἀσωμάτων, ν' ἀπέλθωσιν εἰς ἀποκεντρότερον ἐνδιαίτημα, ὅπως τὰ *κλωρία* (!) τῆς ὁρύζης των τρώγωσι μεθ' ἡσυχίας. Διετάχθησαν λοιπὸν νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν πολλῶν ἐπισκευῶν χρήζουσαν ἔρημον παρὰ τὸ Γουδὶ μονὴν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ *Θεολόγου* καὶ οὐχὶ τοῦ *Κυνηγοῦ*, ὡς ἔγραφη ὑφ' ἁπασῶν τῶν ἐφημερίδων.

Ἄλλη εἶνε ἡ μονὴ τοῦ *Κυνηγοῦ* — ἡ σήμερον παρεκκλησίον τι καί τινα ἐρείπια — ἥτις εὑρίσκεται ἐπὶ τῆς τελευταίας κλιτύος τοῦ Ὑμηττοῦ περιβλεπτος τοῖς πᾶσι διὰ τὸ λευκὸν ἀσβέστωμά της· εἶνε δὲ αὕτη ἡ ὀνομαστὴ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα μονὴ τοῦ *Κυνηγοῦ τῶν φιλοσόφων* ἡ καὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς τοῦ ἐν ἔτει 1182, ὡς γνωστόν, ἀκμάσαντος ἐν Ἀθήναις Χωνιάτου ἀναφερομένη· περὶ ταύτης δὲ ὑπῆρχεν ἐν τῇ Ἀκροπόλει παράδοξος καὶ πολύστιχος ἐπιγραφὴ ἄδηλον πότε καὶ διατί κομισθεῖσα, καὶ ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Πιττάκη· ἤδη σώζεται μόνον τεμάχιόν τι τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης, θεωρηθείσης ἴσως κατὰ τοὺς μεγαλοϊδεάτας τῆς σήμερον ὡς ἀχρήστου!...

Ἀλλ' ἀφοῦ ἡ ἐπὶ τῆς ἄλλης ἄκρας τοῦ Ὑμηττοῦ μονὴ τοῦ Καρέα, τὸ μέχρι τοῦ ΙΖ' αἰῶνος ἐνδιαίτημα τῶν μοναχῶν τῶν Ἀσωμάτων, εἶναι πολὺ ἀγρία διὰ τὴν σημερινὴν τῶν μοναχῶν φύσιν, ἀφοῦ ἡ ἐξ Ἀθηνῶν καταφανὴς ἐπὶ τῆς κορυφῆς σχεδὸν τοῦ Ὑμηττοῦ ὀνομαστὴ ἄλλοτε διὰ τὰς βιβλιοθήκας της, μονὴ τοῦ Ἀστερίου εἶναι ἔτι ἀγριωτέρα, διατί δὲν μετέβαινον οἱ μοναχοὶ εἰς τὴν μηδεμιᾶς ἐπισκευῆς χρῄζουσαν μονὴν τῆς Καισαριανῆς, ἥτις καὶ χειμερινὰ ἐνδιαιτήματα ἔχει κατὰ τὸ μετόχιον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου ἐν τῇ πρὸς αὐτὴν ὁδῷ; Ἀγνοοῦμεν.

Ἑνώσεις μονῶν. Ἄλλαι μοναὶ πάλιν ἑνοῦνται· δηλαδὴ ἡ ἐν τῷ δήμῳ Πατρέων μονὴ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἐπιλεγομένη «Γηροκομεῖον» ἑνοῦται μετὰ τῆς ἐν τῷ δήμῳ Φαρῶν μονῆς τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, ἐπιλεγομένης Ὀμπλοῦς. Τὰ ἐν τῷ δήμῳ Θεοδωρίας τῆς ἐπαρχίας Τσουμέρκων μονύδρια τοῦ Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου, ἐπιλεγόμενα τῶν Θεοδωριάνων, καὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου ἐπιλεγόμενον τῆς Χοζέψεως, ἑνοῦνται μετὰ τῆς ἐν τῷ αὐτῷ δήμῳ κειμένης μονῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Τὸ ἐν τῷ δήμῳ Πέτα τῆς ἐπαρχίας Ἄρτης μονύδριον τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἐπιλεγόμενον τῶν Σελλάδων, ἑνοῦται μετὰ τῆς ἐν τῷ αὐτῷ δήμῳ κειμένης μονῆς τῆς Θεοτόκου.

Ἀλλὰ ταῦτα εἶναι *ἐμβαλώματα*. Τὸ μοναστηριακὸν ζήτημα εἶνε σπουδαιότατον, πρέπει νὰ μελετηθῇ δὲ ὑπ' ἀνδρῶν νουνεχῶν καὶ ἐνοούντων νὰ συνδυάζωσι τὰς ἐθνικὰς παραδόσεις πρὸς τὰ πολιτικὰ καὶ ὑλικὰ σύγχρονα συμφέροντα.

Εἶνε πανθομολογούμενον πλέον ὅτι ἡ κατάστασις τῶν Μοναστηρίων εἶνε οἰκτρὰ ἐν Ἑλλάδι, πολὺ δ' ἐπιπολαίως ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις μέχρι τοῦδε ἐκρίθησαν τὰ κατ' αὐτά. Ἐὰν ἡ ὕπαρξις πολλῶν εἶναι ἀνωφελὴς καὶ ἀδύνατος, διατηρήσατε ἀνὰ ἓν εἰς ἑκάστην ἐπαρχίαν ἔχουσαν τοιαῦτα ἐν ἐνεργείᾳ· ἀλλὰ μοναστήριον! ἀκμάζον, ἐγκλεῖον ἄνδρας ἐπιθυμοῦντας ἐν τῇ μονώσει ν' ἀφοσιωθῶσιν ὅλως εἰς τὸν πνευματικὸν κόσμον καὶ εἰς εἶδος μελετῶν ἐν μοναστηρίοις ἰδίως εὐδοκιμουσῶν, μοναστήριον μὲ εἰσοδήματα, μὲ βιβλιοθήκας καὶ πρὸ πάντων μὲ ἠθικήν. Ἡ παροῦσα κατάστασις εἶναι ἀφόρητος.

— *Κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην*: ἀνεγνώσθη μετὰ συγκινήσεως ὁ λόγος τοῦ φιλοπάτριδος πρώθυπερέως Ὀδησσοῦ κ. Ἀγγέλου Πεφάνη προσαγορεύσαντος τὸν Διάδοχον ἐν τῷ τεμένει ὅπου ὁ τάφος τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου.—Ἐσχολιάσθη ἡ δευτέρα προσφώνησις τοῦ περιωνύμου πλέον καταστάντος ἀρχιεπισκόπου Ὀδησσοῦ Νικάνορος, εὐχηθέντος τῷ Κωνσταντίνῳ ὅπως ἐπαναλάβῃ τὸν ἀγῶνα (οὐχὶ τὸν θρόνον) τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου. Ἀνεγράφησαν τὰ ὀνόματα καὶ ἄλλων ἀξιωματικῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἐπισκεφθέντων τὴν Κωνσταντινούπολιν, οἵτινες καὶ χάριν τῶν πεσόντων συναδελφῶν αὐτῶν, δύνανται ἤδη νὰ ἐπιδεικνύωσιν ὑπερηφάνως τὸ παράσημα αὐτῶν.—Ἐπωλήθησαν καὶ ἄλλα κτήνη τοῦ στρατοῦ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἀγορᾷ εἰς τιμὰς μετριωτάτας.—Ἀνηγγέλθησαν ἐπιστρατεύσεις τῶν ἐνδιαφερομένων διὰ τὰ πράγματα τῆς Ἀνατολῆς ἐθνῶν.—Διεδόθη ὅτι οἱ ἐν τοῖς συνόροις πολεμήσαντες μέλλουσι νὰ τιμωρηθῶσιν, ὡς *παραστρατήσαντες* (μετὰ τὴν τιμωρίαν τῆς πολεμικῆς Βουλῆς, θὰ ἔλθῃ ἡ τοῦ στρατοῦ).—Ἀπενεμήθησαν εἰς διαφόρους πολίτας παράσημα δι' ὑπηρεσίας ἀγνώστους μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τοῦ σχετικοῦ διατάγματος, ἴσως δὲ καὶ μετ' αὐτήν—Σκέψις ἐγένετο ὅπως οὐχὶ εἰς τὴν Βουλγαρίαν, μὴ ἀποδεχομένην ἑλληνικὰ δῶρα, ἀλλ' εἰς τὴν Ἰρλανδίαν δωρηθῇ ὁ πολυθρύλλητος ἀνδριὰς τοῦ Γλάδστωνος.—Ἐγνώσθη ὅτι εἰς τὸ ἐν Κωνστ]πόλει φιλολογικὸν συνέδριον (ἂν γίνῃ) θὰ παρακαθίσωσιν ἀντιπρόσωποι τῆς Αὐστριακῆς μὲν κυβερνήσεως ὁ καθηγητὴς G. Mayer, τῆς Πρωσσικῆς ὁ καθηγητὴς Blass, τῆς Ἀγγλικῆς ὁ καθηγητὴς Newton, τῆς Γαλλικῆς ὁ ὑφηγητὴς κ. Ψυχάρης, τοῦ Πανεπιστημίου Μονάχου ὁ ὑφηγητὴς Sittle, τοῦ δὲ ἡμετέρου;... τοῦ ἡμετέρου δὲν ἀπεφασίσθη νὰ σταλῇ τις, διότι ἡ Σύγκλητος ἕνεκα τοῦ καύσωνος δὲν δύναται νὰ συνεδριάσῃ!...—Ἠγγέλθη διὰ τῶν ἐφημερίδων ἡ ἐν Καββάλα διακηρυχθεῖσα ἀπαγόρευσις ἀναγνώσεως ἑλληνικῶν ἐφημερίδων ἐπὶ ποινῇ πρὸς ὑπήκοον μὲν Ἕλληνα ἑξορίας, πρὸς ὑπήκοον δὲ Ὀθωμανὸν τριετοῦς φυλακίσεως.—Ἐγράφη ἐν ταῖς ἐφημερίσιν ὅτι ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τῶν Τούρκων ἐξ Ἀλμυροῦ καὶ Φαρσάλων λύκοι ἀπειλοῦσι τὴν ζωὴν τῶν ἀτυχῶν κατοίκων, οἵτινες δὲν ἠδυνήθησαν ἀκόμη νὰ ἡσυχάσωσιν ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεώς των ἐκ τῶν ἀνθρωπομόρφων λύκων.—Καὶ τέλος ἀνεγνώσθη εἰς τὴν Gazetta d'Italia ὅτι «Ἡ Ἰταλικὴ κυβέρνησις ἐπὶ τῆς γνωστῆς ὑποθέσεως τοῦ κ. Boggiari, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ γήπεδά του, ἅτινα παρανόμως δῆθεν ἐδημεύθησαν, ἀπηύθυνε πρὸς τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν φιλικὴν ἀνακοίνωσιν πρὸς αἰσίαν ἔκβασιν τῆς ὑποθέσεως· ἐπισυνάπτεται δὲ τῇ ἀνακοινώσει ταύτῃ καὶ ἡ γνωμοδότησις τοῦ νομικοῦ συμβούλου τῆς Ἰταλικῆς ἐπικρατείας, ἥτις συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς ὑποθέσεως τοῦ κόμητος Boggiari. Ἐὰν ἡ φιλικὴ αὕτη παρέμβασις ἀποτύχῃ, ἡ Ἰταλικὴ κυβέρνησις ἀπόφασιν ἔχει νὰ ἐνεργήσῃ ἄλλως πως ἐπισταμένως ἐπὶ ταύτης». Ἀγνοοῦμεν ἂν ἡ ἀξιότιμος Ἰταλικὴ κυβέρνησις ἀνακινεῖ ταῦτα χάριν τοῦ κ. Μποτσιάρη ἢ ὅπως δημιουργήσῃ ζήτημα καὶ αἰτιάσεις καθ' ἡμῶν. Ἂν εἶνε τὸ δεύτερον, ἡ Κυβέρνησις ἐλπίζομεν ὅτι θὰ τὴν παραπέμψῃ εἰς *ἐπικαιροτέρους* καὶ *εὐθετωτέρους* χρόνους, ἃς δ' εἶνε τὸ πρῶτον μόνον, ὑποδηθοῦμεν τὴν Σ. Κυβέρνησιν καὶ καθιστῶμεν γνωστὸν αὐτῇ ὅτι ὁ κόμης Μποτσάρης θεῖος τοῦ διεκδικοῦντος ἀνεψιοῦ, πᾶσαν τὴν ἐν Ἑλλάδι περιουσίαν του ἔχει δωρήσῃ διὰ δύο δωρητηρίων του, ὧν ἂν θέλῃ τῇ ἀνακοινοῦμεν καὶ τοὺς ἀριθμούς.

Η ΜΑΓΑΔΙΣ ΚΑΙ ΤΟ ΒΙΟΛΙΟΝ

(Συνέχεια τῶν σελ. 353)

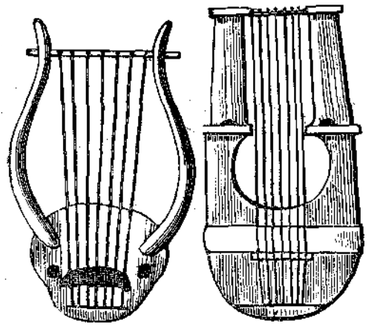

ΛΥΡΑ ΚΙΘΑΡΑ

Ἡ λύρα τὸ μὲν πρῶτον εἶχε τέσσαρας χορδάς, οἷα ἦτο ἡ τοῦ Ἑρμοῦ καὶ ἡ τῶν Πυθαγορείων, ἀπὸ δὲ τοῦ Τερπάνδρου ἑπτά. Ἐπαίζετο δὲ ἤτοι ἐχομένη ἐν ταῖς χερσὶν ἢ στηριζομένη ἐπὶ τῶν γονάτων. Αἱ χορδαὶ ἦσαν διατεθειμέναι οὕτως, ὥστε αἱ μὲν βαρύτεραι νὰ ὦσι πρὸς τὰ ἔξω, αἱ δ' ὀξύτεραι πρὸς τὰ ἔσω. Ὁμοίως ἔχουσιν αἱ χορδαὶ καὶ ἐν τῷ βιολίῳ καὶ τῇ βιόλᾳ, ὧν αἱ μὲν βαρύτεραι εἶνε πρὸς τὰ ἔξω, αἱ δὲ ὀξύτεραι πρὸς τὰ ἔσω. Τοὐναντίον δὲ φαίνεται ὅτι συμβαίνει ἐν τῷ σημερινῷ βαρβίτῳ (violoncelle), ἐν ᾧ, ὡς ἐκ τρόπου τοῦ παιξήματος, αἱ μὲν βαρύτεραι φαίνονται ὅτι εἶνε πρὸς τὰ ἔσω, αἱ δὲ ὀξύτεραι πρὸς τὰ ἔξω· ἀλλ' ἐὰν ὅμως τεθῇ ὁμοίως, ὅπως καὶ τὸ βιολίον, εὐθὺς καταφαίνεται ἡ διάθεσις τῶν χορδῶν ὅτι εἶνε ἡ αὐτὴ τῇ τοῦ βιολίου καὶ τῆς βιόλας.

Αἱ χορδαὶ ἐκαλοῦντο οὕτως· ἡ μὲν τελευταία *ὑπάτη*, δηλ. χορδή, ἡ δ' ἑπομένη *παρυπάτη*, ἡ μεθεπομένη *λιχανός*, ἡ κατόπιν *μέση* καὶ αἱ ἑφεξῆς *τρίτη*, *παρανήτη*, *νήτη*, ἡ καὶ ὀξυτάτη πασῶν, ἡ ἐν τοῖς νεωτέροις ὀργάνοις ὀνομαζομένη cantine ἢ chanterelle[1].

Ταῦτα δὲ τὰ ὀνόματα ἐκφράζουσι τὴν θέσιν τῶν χορδῶν ἐπὶ τοῦ ὀργάνου, οὐχὶ δ' ὅμως καὶ τὴν δύναμιν, δηλ. τὴν ἁρμονικὴν ἀξίαν.

Ἡ *τάσις* τῶν χορδῶν κατ' ἀρχὰς μὲν δὲν ἦτο ὡρισμένη ἢ σταθερά, ἀλλ' ἐλαμβάνετο ὑπὸ τοῦ λυρῳδοῦ κατὰ τὴν *οἰκείαν* τάσιν τῆς ἑαυτοῦ φωνῆς, δηλ. ἂν ἠδύνατο νὰ ὑψώσῃ τὴν φωνὴν πλέον τι ἔτεινε τὰς νευρὰς ἐντονώτερον, ἂν δ' οὐχί, ἀφίει ταύτας χαλαρωτέρας. Οὕτω καὶ παρ' ἡμῖν, ἐάν τις ἐπιστήσῃ τὴν διάνοιαν, θὰ ἴδῃ ὅτι οἱ ἐν ὥρᾳ νυκτὸς πλανώμενοι κιθαρῳδοί, ἐὰν μὴ ἔχωσιν ἄλλο τι ὄργανον, ἤτοι φυσητὸν ἢ ἐντατὸν πρὸς ὃ νὰ συμφωνήσωσι τὰς χορδὰς τῆς κιθάρας, τείνουσι ταύτας κατὰ τὴν οἰκείαν τάσιν ἀδιαφοροῦντες περὶ τῆς κοινῆς *διαπασῶν*. Μετέπειτα δ' ἐλήφθη ὡρισμένη τάσις συμφωνησάντων τὴν κιθάραν ἢ τὴν λύραν τῷ *κιθαριστηρίῳ* αὐλῷ, οὗ ἡ τάσις εἰκάζεται ὅτι ἦτο κατὰ ἡμιόλιον ἢ τριημιτόνιον βαθυτέρα τῆς νεωτέρας διαπασῶν Λα, ἤτοι Φα (δίεσις). Ἐλαμβάνετο δ' ὡς βάσις τῆς ἁρμογῆς ἡ *μέση*.

Ἡ ἑπτάχορδος λύρα ἢ κιθάρα διῃρεῖτο εἰς δύο τετράχορδα, ὧν τὸ μὲν πρὸς τὰ ἔξω ἦτοι τὸ βαρύτερον ἐκρούετο τῇ δεξιᾷ χειρί, τὸ δὲ πρὸς τὰ ἔσω ἦτοι τὸ ὀξύτερον τῇ ἀριστερᾷ. Ἡ μέση ἦτο κοινὴ καὶ ἐπαίζετο ὁτὲ μὲν τῇ μιᾷ, ὁτὲ δὲ τῇ ἑτέρᾳ χειρί. Μέχρι μὲν τοῦ Τερπάνδρου τὸ πλῆκτρον ἔμενεν ἄγνωστον, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δ' ἐκείνης ἤρξατο ἡ χρῆσις αὐτοῦ, οὗ τὴν ἀρχὴν λέγουσιν ὁμοίως προελθοῦσαν ἐξ Ἀσίας.

Μὴ δυνάμενοι δυστυχῶς νὰ συμπαραθέσωμεν τὰ περὶ τῆς τάσεως καὶ ἁρμογῆς τῆς λύρας οὐ μόνον διὰ τὸ δυσνόητον ἄνευ μουσικῶν σημείων, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἀκατάλληλον τοῦ φύλλου, σπεύδομεν νὰ εἴπωμεν τὰς μετὰ τὴν παρακμὴν τῶν καλῶν χρόνων καὶ πρὸ αὐτῆς διαφόρους μεταβολὰς ἃς ὑπέστη ἥ τε λύρα καὶ ἡ κιθάρα.[1] Ἡ μὲν ἁρμογὴ τῆς ἑπταχόρδου λύρας ἢ κιθάρας ἦτο τριπλῆ· αἱ δὲ χορδαὶ ἅπασαι τοῦ αὐτοῦ μεγέθους οὖσαι, ὅπως τοῦ βιολίου, τοῦ βαρβίτου, τῆς νεωτέρας κιθάρας καὶ ἄλλων, διεκρίνοντο διὰ τὴν παχύτητα ἢ τὴν λεπτότητα αὐτῶν οὐχὶ δὲ διὰ τὸ μέγεθος, ὅπως αἱ χορδαὶ τῆς ἅρπας καὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου αὐτοῦ ἐν μέρει. Μετὰ ταῦτα προσετέθη καὶ ἑτέρα χορδὴ μεταξὺ τῆς μέσης καὶ τῆς τρίτης, ὀνομασθεῖσα *παραμέση* διὰ τὴν θέσιν, καὶ οὕτω προῆλθεν ἡ *ὀκτάχορδος* λύρα. Μετὰ δὲ ταῦτα προσετέθη καὶ ἑτέρα χορδὴ ὑπὸ Λάσου τοῦ Ἑρμιονέως πλησίον τῆς ὑπάτης πρὸς τὰ ἔξω. καὶ ὠνομάσθη *παρυπάτη*. Διὰ τῆς ἐνεαχόρδου λύρας ἡ *κιθαριστικὴ* διεξέφυγε τοῦ περιωρισμένου κύκλου ἐν ᾧ περιεκλείετο ὑπὸ τῆς παλαιᾶς αὐστηρότητος, περιοριζομένη νὰ ἐπικρούῃ μόνον ὕμνους καὶ νόμους κιθαρῳδικοὺς Δωριστὶ καὶ Αἰολιστὶ ἐν ἐπισήμοις ἀγῶσι καὶ θρησκευτικαῖς τελεταῖς. Νῦν δὲ διὰ τῆς προσθήκης τῆς ἑνάτης χορδῆς οἱ χρώμενοι ἐξ ἁρμονίας ἠδύναντο νὰ ἐπικρούωσι παντὸς εἴδους ᾄσματα, ἤτοι ἐρωτικά, συμποσιακὰ κ.τ.τ. Λέγεται δ' ὅτι ἡ χρῆσις τῆς ἐνεαχόρδου λύρας ἐπεκράτησε μέχρι νεωτέρων τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου χρόνων. Ὁ Μαρτίνης ἐν τῇ τριτόμῳ Ἱστορίᾳ τῆς Μουσικῆς[2] λέγει ὅτι ἑκάστη τῶν χορδῶν ἔφερε καὶ τὸ ὄνομα μιᾶς τῶν Μουσῶν.

Δεκάχορδος λύρα δὲν μνημονεύεται ἢ κάλλιον ἀμφιβάλλεται ἡ ὕπαρξις τοιαύ-

[1] Παρὰ Νικομάχῳ ἢ Ψευδονικομάχῳ (ἔκδ. Μειβ. σελ. 33 κ. ἑ.), παραβάλλονται αἱ χορδαὶ πρὸς τὸν ἥλιον (μέση), τὴν σελήνην (νήτη), τὸν Δία (παρυπάτη), τὸν Ἑρμῆν (παρανήτη), τὸν Ἄρη (παραμέση), τὴν Ἀφροδίτην (τρίτη) καὶ τὸν Κρόνον (ὑπάτη) κλ.

[1] Ἐκτενῶς περὶ τούτων, ὡς καὶ περὶ τῶν παρ' ἡμῖν ὀργάνων, Θεοῦ θέλοντος, θὰ γράψωμεν ἐν ἰδίᾳ πραγματείᾳ.

[2] Ἴδε Storia dalla Mus. Τόμ. II σελ. 28η (ἔκδ. Βολωνίας 1770).

ΔΟΞΑ ΚΑΙ ΕΡΩΣ

Συνέχεια τῶν σελ. 351.

Ἀνέκαθεν ζοφερὸν πνεῦμα ἀνεστάτωσε μεγάλους οἴκους· συχνάκις ἀκούουσι τὸν συριγμὸν τῆς φωνῆς του καὶ προσπαθοῦσι νὰ πνίξωσιν αὐτὴν διὰ κραυγῶν χαρᾶς.

Ὁ Οὐλρῖχος τῆς Βυρτεμβέργης ἤκουσε τὴν φωνὴν ταύτην πολλὰς νύκτας, καθ' ἃς πλήρης φροντίδων, ἔμενεν ἐν τῇ κλίνῃ του χωρὶς νὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς του. Ἐνόμιζεν ὅτι ἤκουσε θόρυβον ἀνδρῶν ἐνόπλων καὶ τὰ ἀντηχοῦντα βήματα στρατεύματος καὶ ὅταν δ' ἐν τέλει ἐπείθετο ὅτι ὁ ἀὴρ τῆς νυκτὸς μόνον ἐσύριζεν εἰς τὰς ἐπάλξεις τοῦ φρουρίου του, πάλιν διετήρει ἐν τούτοις λυπηράν τινα προαίσθησιν ὅτι ἡ τύχη του ἠδύνατο νὰ μεταβληθῇ ἅπαξ ἔτι. Ἡ προειδοποίησις τοῦ γέροντος ἱππότου δὲ Λιχτενσταΐν ἀντήχει συχνάκις ἐν τῇ ψυχῇ του, εἰς μάτην δὲ προσεπάθει νὰ ἐπαναλάβῃ καθ' ἑαυτὸν βεβιασμένους συλλογισμοὺς τοῦ καγκελαρίου του, ὅπως δικαιολογήσῃ διαγωγήν, ἥτις δὲν ἐφαίνετο αὐτῷ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην περισκεμμένη, διότι οἱ ἀρχαῖοί του ἐχθροὶ μεγάλας ἐποιοῦντο προπαρασκευάς. Ἡ συμμαχία εἶχε θέσῃ ἐπὶ ποδὸς πολέμου νέον στρατὸν καὶ προχωρήσῃ ἐπὶ μᾶλλον εἰς τὴν χώραν, εἰς τὴν καρδίαν τῆς Βυρτεμβέργης. Ἡ αὐτοκρατορικὴ πόλις Ἔσλιγκεν ἐχρησίμευεν αὐτῇ ὡς ἀσφαλὴς ἀφετηρία τῶν πολεμικῶν ἐνεργειῶν της. Κειμένη εἰς ἀπόστασιν λευγῶν τινων μόνον ἀπὸ τῆς πρωτευούσης ἐν τῷ μέσῳ σχεδὸν τῆς χώρας ἦτο, ἅμα τοῦ στρατοῦ τῆς Συμμαχίας ἀποκαταστήσαντος τὰς μετ' αὐτῆς συγκοινωνίας, φοβερὸν προπύργιον πρὸς διευκόλυνσιν καὶ προστασίαν τῶν κατὰ τῆς Βυρτεμβέργης εἰσβολῶν. Οἱ χωρικοὶ ὑπεδέξαντο εἰς πολλὰ μέρη τὴν Συμμαχίαν εὐνοϊκῶς, διότι ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐζήτησε καὶ ἔλαβε τὸν ὅρκον τῆς ὑποταγῆς ἐνέπνευσεν αὐτοῖς πολλὰς ἀνησυχίας. Οἱ Βυρτεμβέργιοι ἦσαν ἀνέκαθεν προσηλωμένοι εἰς τὰ ἐπικρατοῦντα ἀρχαῖα ἔθιμά των. Τὸ ἀρχαῖον δίκαιον, ἡ ἀρχαία τάξις ἦσαν καὶ εἶναι εἰς αὐτοὺς χρυσοῦ καὶ ἀσπαστοῦ [illegible] καὶ ὅταν δὲν ἐννοῶσι τι σημαίνουσι καὶ ὅταν οἱ νέοι θεσμοὶ δὲν ἔχωσι καλλιτέραν ἀξίαν. Ἡ ἀπάθεια, ἣν δεικνύουσι κατὰ τὰς ἄλλας τῆς ζωῆς περιστάσεις, ἐγκαταλείπει αὐτοὺς ὅταν πρόκειται περὶ νεωτερισμῶν καὶ ἐπιμονὴ μεταβαλλομένη μάλιστα εἰς ἀνταρσίαν κρατεῖ αὐτοὺς πιστοὺς εἰς τὴν ἀρχαίαν τῶν πραγμάτων τάξιν μετὰ ζέσεως καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἐντελῶς ξένων εἰς τὸν φυσικὸν αὐτὸν χαρακτῆρα τὸν ἔντιμον καὶ φιλειρηνικόν.

Τῆς ἀγάπης, ἣν ὁ λαός του ἔτρεφε πρὸς τὰ ἀρχαῖα ἔθιμα ὁ δοὺξ εἶχε λάβει πεῖραν, ὅτε κατὰ τὴν γνώμην τῶν συμβούλων του, διὰ νὰ βελτιώσῃ τὰ οἰκονομικά του εἰσήγαγε πρό τινων ἐτῶν νέα μέτρα καὶ σταθμά. Οἱ πτωχοὶ ἐξεγερθέντες ἠνάγκασαν αὐτὸν νὰ καταργήσῃ τὴν συνθήκην τῆς Τυβίγκης. Ἡ ἀγάπη αὕτη

της. Ὁ πολὺς Γεβαΐρτος, ἴσως καὶ ἄλλοι, ἀμφιβάλλει διὰ τὰς παραδεδομένας μαρτυρίας. Παρὰ Νικομάχῳ ἡ Ψευδονικομάχῳ τῷ Γερασηνῷ μνημονεύεται χωρίον ἔχον ὧδε[1]: "Ὅσοι τῇ ὀγδόῃ χορδῇ προσκαθῆψαν ἑτέρας, οὐ λόγῳ τινί, τῇ δὲ πρὸς τοὺς ἀκροατὰς ψυχαγωγίᾳ προήχθησαν, ὥσπερ δὴ καὶ Θεόφραστός τε ὁ Πειερίτης τὴν ἑνάτην χορδὴν προσκαθῆψε. Καὶ Ἱστιαῖος τὴν *δεκάτην* ὁ Κολοφώνιος. Τιμόθεος ὁ Μιλήσιος τὴν ἑνδεκάτην, καὶ ἑφεξῆς ἄλλοι. Ὁ ἑκδότης τοῦ Ψευδονικομάχου Μειβόμιος οὐδεμίαν μὲν ποιεῖται παρατήρησιν περὶ τοῦ πράγματος, λέγει δὲ μόνον, ὅπερ καὶ ἐμφανέστατον, ὅτι μόνον τὸ *Α' βιβλ. Ἐγχειρ. Ἁρμονικῆς* εἶνε Νικομάχου τοῦ Γερασηνοῦ, τὸ δὲ Β' ἔγραφη ὑπὸ ἀπείρου τινος γραμματικοῦ. Ὁ Νικόμαχὸς κατέλιπε καὶ ἕτερα βιβλία περὶ μουσικῆς, ἐξ ὧν ὁ Βοήθιος φαίνεται ὅτι ἠρύσατο καὶ ἔγραψε τὰ ἑαυτοῦ, ἐξ ὧν πάλιν ἄλλος τις ἔλαβε καὶ ἔγραψε τὰ τοῦ Β' βιβλίου καὶ ἑφεξῆς, ἅπερ εἶνε συρραφὴ παντοδαποῦς ὕλης, ἀκρίτως εἰλημένης.[2] Διορθοῖ δὲ καὶ τὸ παρὰ Βοηθίῳ 1,20, Rrophrastus εἰς Theophrastus autem Pierotes κέφ.

Ὁμολογουμένως τὸ ἀνωτέρω χωρίον δὲν στηρίζεται ἐπὶ σταθερᾶς βάσεως· ἀλλ' ὅμως εἴτε ὁ Βοήθιος εἴτε ὁ Ψευδονικόμαχος ἔπλασαν τὴν *δεκάτην* χορδὴν ἢ παρέλαβον πράγματι ἐκ τῶν τοῦ Νικομάχου, τοῦτο μὲν ἀδυνατοῦμεν νὰ βεβαιώσωμεν, κατὰ τοῦτο δ' ὅμως διαφωνοῦμεν τῷ περιφανεῖ Γεβαίρτῳ ὅτι νἀποδεχθῶμεν ἀβασανίστως τὴν μὴ ὕπαρξιν καὶ τῆς *δεκαχόρδου* λύρας διστάζομεν, δὲν βλέπομεν δὲ καὶ τὸν μουσικὸν λόγον. Πρὸς τούτοις πολλήν μοι παρέχει ὑποψίαν τὸ τοῦ Ἰωσὴφ Φλαβίου[3] λέγοντος «Cinyra (*idest Cithára*) quidem· *decem* intensa chordis, plectro percutitur· Nabla vero (id. Psalterium) duodecim sonos habens, digitis pulsatur»,

Κατὰ Ἴωνα τὸν Χῖον ποιητὴν ἡ χρῆσις τῆς *ἑνδεκαχόρδου* λύρας ἤρξατο πρὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Μετὰ δὲ ταῦτα προσετέθη καὶ ἡ δωδεκάτη χορδὴ καὶ ἔμεινεν οὕτω μέχρι τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, ὅτε νέαι πάλιν μεταρρυθμίσεις φαίνεται ὅτι ἐγένοντο. Οἱ κιθαρῳδοὶ καὶ οἱ κιθαρισταὶ ἐχρῶντο λύρᾳ ἢ κιθάρᾳ *δεκαπενταχόρδῳ*, καὶ ἂν πιστεύσωμεν τῷ Ψευδονικομάχῳ *ὀκτωκαιδεκαχόρδῳ*, σελ. 35. Ἔπειτ' εἰς τὴν ὀκτωκαιδεκάτην ἀνήχθη χορδὴν τὸ πλῆθος παρ' αὐτῶν· ὥσπερ καὶ Φερεκράτης ὁ κωμικὸς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Χείρονι, καταμεμφόμενος αὐτῶν τὰς περὶ τὰ μέλη ῥαδιουργίας φαίνεται. Καὶ μέχρι μὲν τοῦ 2ου μ.Χ. αἰῶνος ἡ κιθαριστικὴ καὶ ἡ κιθαῳδία ἔμενεν ἀνθηροτάτη καὶ πολλῆς ἠξιοῦτο τιμῆς ἐν τοῖς βασιλικοῖς συμποσίοις καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν βαρβάρων. Ἀπὸ δὲ τοῦ 3ου αἰῶνος ὅτε καὶ ἡ μουσικὴ τέχνη ἠκολούθησε τῇ γενικῇ καταστροφῇ τῆς ἀρχαιότητος, ἔλαβε καὶ ἡ λύρα τὴν ἀνάλογον αὐτῇ θέσιν μείνασα σύμβολον τοῦ παλαιοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς τέχνης τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων. Ἐκτὸς τούτου μόνον ὅτι, εἰ καὶ κατεδικάσθη νὰ ταφῇ ὑπὸ τὰ σκότη τῆς παχυλωτάτης ἀμαθίας τῆς δυσωνύμου βαρβαρότητος, ἔμελλεν ὑπὸ νέαν ὅλως μορφὴν νἀναφανῇ καὶ ἀναλάβῃ τὴν παλαιὰν αὐτῆς ἀξίαν. Ὑπὸ τὴν μορφὴν ταύτην φαίνεται νῦν ἡ Κελτογερμανικὴ ἅρπα ἤτις ἤ τι ἢ οὐδὲν διαφέρει τοῦ παλαιοῦ Αἰγυπτιακοῦ ἢ Ἀσσυριακοῦ *τριγώνου*. Ὁ πολὺς Γεβαΐρτος λέγει[1] ὅτι ἡ κιθάρα παρὰ τοῖς λαοῖς τῆς Δύσεως φέρεται ὑπὸ τὰς ἑξῆς μορφάς, παραλλαγείσης μὲν τῆς μορφῆς, περισωθείσης δ' ὅμως τῆς σημασίας. Οὕτως ἐκ τοῦ Λατινικοῦ *cithara* παρήχθη τὸ Ἰταλικὸν *cetra*=κιθάρα, ἐκ τοῦ παλαιοῦ Γαλλικοῦ cetre ἢ cestre τὸ Γερμανικὸν zither. Παρὰ τοῖς Γάλλοις τοῦ μέσου αἰῶνος ἡ φερομένη λέξις *citole* ἐκφράζει τὸ αὐτὸ ὅπερ καὶ τὸ Λατινικὸν *cithára* κατὰ τονισμὸν Ἑλληνικόν, ἐξ οὗ τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ φερόμενον *cithare*. Τέλος ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ *κιθάρα*, ἄγνωστον δ' ἂν τῇ μεσολαβήσει τῶν Ἀράβων, τὸ Γαλλικὸν *guiterne* καὶ τὸ Ἰσπανικὸν *quitarra*, ἐξ οὗ τὸ Ἰταλικὸν chitarra καὶ τὸ Γαλλικὸν *guitarre*.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΘΕΜΙΣΤ. ΠΟΛΥΚΡΑΤΗΣ

[1] Βιβλ. Ι σελ. 35, ἐκδ. Μειβ.

[2] Ant. mns. auct. Νικ. σελ. 42. Μειβ.

[3] Ioseph Flavius, De antiqu. ac de bello jud. de Græco. (Ἔκδ. ἁπάντων ἐν Ἀμστελ. 1726).

[1] Ἐνθ' ἀνωτέρω σελ. 270 ὑποσημ. 3.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ[1]

Μετάφρασις διακηρύξεως (προσκλήσεως) πρὸς τὸν λαὸν διὰ χάρτ-σεριφίου τῆς 1ης Ζεμαζιουὶλ-ἀχὴρ 1243=8/20 Δεκεμβρίου 1827, σταλέντος εἰς ἅπαντας τοὺς πασάδες καὶ διοικητὰς τῶν ἐπαρχιῶν τῆς ἐπικρατείας, καὶ δοθέντος εἰς ὅλους τοὺς ἀγιάνιδες προεστῶτας, συγκεκλημένους εἰς τὴν πρωτεύουσαν.

Γνωστὸν εἶναι εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους μὲ κρίσιν, ὅτι ὁ μουσουλμάνος εἶναι ἐκ φύσεως ἄσπονδος ἐχθρὸς τῶν ἀπίστων· ὅλοι οἱ ἄπιστοι εἶναι ἐπίσης ἐχθροὶ ἄσπονδοι τῶν μουσουλμάνων, καὶ ὅτι κατ' ἐξοχὴν ἡ αὐλὴ τῆς Ῥωσσίας εἶναι ὁ ὡρκισμένος ἐχθρὸς τοῦ μουσουλμανικοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους. Ἡ Δύναμις αὕτη, πρὸς τὴν παράλογον ἰδέαν τοῦ νὰ βάλῃ εἰς ἔργον τοὺς κακοὺς σκοποὺς καὶ ἀξιοκαταφρονήτους βουλάς, οὓς πρὸ πολλοῦ τρέφει κατὰ τοῦ μουσουλμανικοῦ λαοῦ καὶ ὀθωμανικοῦ κράτους, ἀδράσσουσα πρὸ 50 ἕως 60 ἐτῶν κάθε εὐκαιρίαν, καὶ ἐνδυναμουμένη τελευταίως ἐκ τῆς ἀπαιδευσίας τῶν κατηραμένων ἀτάκτων κλεπτῶν Γενιτζάρων, ἐκήρυττε τὸν πόλεμον χωρὶς τινὸς αἰτίας. Κατὰ κακὴν τύχην, ἐκυρίευσεν αὕτη πολλάκις ἐπαρχίας ὀθωμανικάς, καὶ ὡς προσέτι ἡ ὑψηλοφροσύνη καὶ ὑπερηφία της ηὔξανε ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, στοχαζομένη ἐπιβούλως τὸ νὰ βάλῃ ὅσον τάχος εἰς ἔργον τὸν παράλογον σκοπόν, ὃν ὑφαινεν κατὰ τῆς Γ. Π. διήγειρεν αὕτη εἰς ἐπανάστασιν τοὺς Ἕλληνας πρὸ πολλοῦ ὁμοθρήσκους της. Οὗτοι ἐνούμενοι εἰς ἔθνος καὶ ἐπαναστατήσαντες κατ' ἐπανάληψιν εἰς διάφορα μέρη, μετεχειρίσθησαν κατὰ τοῦ μουσουλμανικοῦ λαοῦ ὅλην τὴν ἀπιστίαν καὶ πάντα τὰ κακά, καθόσον ἠδυνήθησαν, καὶ πεποιθότες ὅτι εἰσβαλούσης καὶ τῆς Ῥωσσίας ταὐτοχρόνως εἰς τὰς ὀθωμανικὰς ἐπαρχίας, ἠδύναντο νὰ ἐξολοθρεύσωσιν (Κύριος φυλάξοι!) ὅλον τὸν πιστὸν λαὸν καὶ ἀφανίσωσι κατὰ κράτος ἐν εὐκολίᾳ τὸ ὀθωμανικὸν κράτος, ἐσυμφώνησαν ὁμοῦ· ἀλλὰ δόξα τῷ Θεῷ! διὰ τῆς βοηθείας του καὶ προστασίας τοῦ Προφήτου, αὐτῆς τῆς ἐπαναστάσεως, ἐπειδὴ ἐπρολάβαμεν εἴδησιν ὀλίγον πρὶν ἐκραγῇ, δὲν ἐπισθήμεν ἀπροβλέπτως. Ἐλήφθησαν ἐν τῷ ἅμα τ' ἀναγκαῖα μέτρα εἰς Κωνσταντινούπολιν. Παρεκτράπησαν (ἠπαντήθησαν) πάντα ὅσα κακὰ ἐσχεδιάσθησαν παρὰ τῶν ῥηθέντων κατὰ τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους, καὶ σφάξαντες ἐν ῥομφαίᾳ πολὺ μέρος τῶν ἀποστατῶν, τῆς Πελοποννήσου, τῆς Εὐβοίας, τοῦ *Κάιρη(;)*, διαφόρων νήσων, ἐθανάτωσαν μάρτυρας πλῆθος μουσουλμάνων καὶ ἠχμαλώτευσαν αὐτῶν τὰς γυναῖκας καὶ παιδιά, καὶ κηρύξαντες ἀπ' εὐθείας τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ ὀθωμανικοῦ ἔθνους, ἔκαμαν τὰς μεγαλητέρας ὠμότητας καὶ ἀνήκουστα κακὰ πρὸς τὸ νὰ στερεώσωσι τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν. Πρὸ τόσων ἐτῶν ἐστάλησαν ἐναντίον των διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης πάμπολλα στρατεύματα καὶ στόλοι· ἀλλὰ τὰ τῆς ξηρᾶς στρατεύματά μας, μὴ ἔχοντα κατὰ δυστυχίαν ἄλλο σκοπούμενον, εἰμὴ τὸ νὰ ζητῶσι τὴν πληρωμήν των, δὲν ἐνησχολήθησαν ἐκ ψυχῆς καὶ καρδίας εἰς τὸ ἔργον, καὶ οἱ στόλοι μας δὲν ἠδυνήθησαν νὰ χρησιμεύσωσιν ἐξ αἰτίας τῆς παλαιᾶς ἀταξίας, ἥτις ἐβασίλευεν εἰς τὸ ναυαρχεῖόν μας. Διὰ ταῦτα ἡ ὑπόθεσις παρεκτάθη τοσοῦτον.

Ἐκτὸς τῆς Ῥωσσίας καὶ ἄλλοι Φράγκοι κινούμενοι ἀπὸ φιλοκέρδειαν, ἐδάνεισαν κάθε εἶδος βοηθειῶν εἰς τοὺς ἀποστάτας, καὶ οὕτως ἐχρημάτισαν αὐτοὶ ἡ μόνη αἰτία τῆς παρατάσεως τῆς ἀποστασίας. Ἐπὶ τέλους, διὰ τῶν πανουργιῶν τῆς Ῥωσσίας, ἡ Γαλλία καὶ Ἀγγλία ἐσυμφώνησαν μὲ αὐτήν, καὶ προφασιζόμενοι τὸ διὰ τόσων χρόνων προξενούμενον κακὸν εἰς τὸ ἐμπόριόν των ἐκ τῆς παρατάσεως τῆς ἀποστασίας, ἐδοκίμασαν διὰ μυρίων πανουργιῶν νὰ ἐξάξωσι τοὺς Ἕλληνας ἐκ τῆς ὑποταγῆς τῆς Γ. Πύλης, νὰ τοὺς καταστήσωσι διοίκησιν ἀνεξάρτητον, νὰ ἐμποδίσωσι τὴν Γ. Πύλην τοῦ νὰ ἔχῃ τι μέρος κατ' οὐδένα τρόπον εἰς τὰς ὑποθέσεις των, νὰ τοὺς ἀποσπάσωσιν ἐξ ὁλοκλήρου ἐκ τῶν μουσουλμάνων, νὰ λαμβάνωσι μόνοι των διοικητὰς μεταξύ των, ὡς εἰς τὴν Βλαχίαν καὶ Μολδαβίαν, καὶ νὰ πληρώνωσι μόνον ἕνα ἐτήσιον φόρον εἰς τὴν Γ. Πύλην, καὶ προβάλλοντες πλῆθος ἄλλων στοχασμῶν δυσφορήτων, ἐπρότειναν εἰς τὴν Γ. Πύλην νὰ τοῖς συμφωνήσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν.

Φανερὸν εἶναι ἤδη ὡς ὁ ἥλιος, ὅτι ἀκολούθως τῆς ἀνεξαρτησίας ταύτης, οἱ ἄπιστοι θέλουν κυριεύσει ὅλας τὰς ἐπαρχίας τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας κατοικουμένας ἀπὸ Ἕλληνας, καὶ ὅτι ὀλίγον κατ' ὀλίγον θέλουν βάλει τοὺς ῥαγιάδας εἰς τὴν θέσιν τῶν μουσουλμάνων καὶ τὸ ἀνάπαλιν, ὅτι θέλουσι μετατρέψει ἴσως τὰ τζαμία καὶ εὐκτηρίους οἴκους μας εἰς ἐκκλησίας, ὥστε εἰς αὐτὰ νὰ ἠχῶσι σήμαντρα, καὶ ὅτι, τελευταῖον ἐντὸς ὀλίγου θέλουσιν ἐξολοθρεύσει τοὺς μουσουλμάνους ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς. Τούτων οὕτως ἐχόντων, καὶ ἐπειδὴ αἰτίαι θρησκευτικαί, πολιτικαί, διοικητικαὶ καὶ ἐθνικαί, καθιστῶσι τὰς προτάσεις ταύτας πάντῃ ἀπαραδέκτους, ἡ Γ. Πύλη πολλάκις ἀπεκρίθη ἐγγράφως καὶ διὰ ζώσης φωνῆς ἐπισήμως, στηριζομένη εἰς τὰς συνθήκας, ὅτι ἀδυνατεῖ παντάπασιν νὰ συγκατανεύσῃ εἰς τοιαύτας προτάσεις. Ἐννοήσασα ἐξ ἀρχῆς τοὺς σκοποὺς τῶν Φράγκων, καὶ γνωρίζουσα καλῶς, ὅτι ἡ ἀπόκρισίς της εἰς ταύτας τὰς προτάσεις ἐχρειάζετο νὰ δοθῇ ἐπὶ τέλους μὲ τὴν σπάθην εἰς τὰς χεῖρας, ἡ Γ. Πύλη, διὰ νὰ μὴν παράξῃ ἀφ' ἑνὸς μέρους τὴν ἡσυχίαν τῶν μουσουλμάνων, καὶ διὰ νὰ κάμῃ ἐκ τοῦ ἑτέρου τὰς ἀναγκαίας ἑτοιμασίας τοῦ πολέμου, ἐζήτησε νὰ κερδήσῃ καιρὸν καὶ μετεχειρίσθη ὅλα τὰ μέσα τῆς διαυθεντεύσεως δι' ἀπροχρώντων λόγων καὶ ἐπισήμων συνελεύσεων, ἂν καὶ τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος προβλήματα ἦσαν ὕλης ἀτίμου καὶ βλαβερᾶς διὰ τὸ ὀθωμανικὸν κράτος καὶ μουσουλμανικὸν ἔθνος.

Καὶ τὸ παρελθὸν ἔτος προσέτι, ἂν καὶ παράλογα προβλήματα τῆς Ῥωσσίας εἰς τὸ Ἄκερμαν περὶ ἀποζημιώσεων, καὶ κυρίως ὑπὲρ τῶν Σέρβων, ἦσαν ἐκ φύσεως μὴ παραδεκτέα, ἡ Γ. Π. συγκατένευσεν εἰς αὐτὰ ἀκουσίως, ὑπείκουσα εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ καιροῦ, καὶ διὰ νὰ σώσῃ τὸ μουσουλμανικὸν ἔθνος ἀπεκδεχομένη καλλιτέραν εὐκαιρίαν. Μέχρι τοῦδε τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἄρθρων ἐβλήθη εἰς πρᾶξιν, καὶ ἠρχίσθησαν μετὰ ταῦτα πραγματεύσεις ἀναφορικῶς τῶν ἀποζημιώσεων καὶ τῶν σερβικῶν ὑποθέσεων· καὶ ἂν αἱ δύω αὗται ὕλαι δὲν ἦσαν φύσεως ὥστε νὰ λάβουν εὐτυχῆ ἔκβασιν, ὑπεκλίναμεν ὅμως ὡς εἰς δυστύχημα. Ἡ Ῥωσσία ἐν τούτοις μὴ εὐχαριστουμένη ἀκόμη, καὶ ἐπειδὴ ἐφοβήθη τῆς πολεμικῆς μας τὸν διοργανισμόν, εἰς ὃν προοδεύει εὐτυχῶς ὑπὸ τῆς Συμμαχίας στρατολογίας. Ἔν τε τῇ αὐλῇ καὶ τῇ πόλει ἦσαν παραδεδομένοι εἰςέτι εἰς τὴν ἡσυχίαν καὶ τὰς διασκεδάσεις, ὅτε αἴφνης τὴν 12 Ὀκτωβρίου, οἱ μισθοφόροι, ἐστρατοπεδευμένοι κατὰ διαταγὴν τοῦ δουκὸς ἐν Κανστάδτῃ, ἔφθασαν ὡς φυγάδες εἰς Στουτγάρδην, ἀναφέροντες ὅτι μέγας στρατὸς τῆς Συμμαχίας ἀπώθησεν αὐτούς. Οἱ κάτοικοι τῆς Στουτγάρδης παρετήρησαν τότε ὅτι εὑρίσκοντο εἰς τὰς παραμονὰς σοβαρᾶς κρίσεως· ἀνεγνώρισαν ὅτι ὁ δοὺξ θὰ ἦτο πρὸ πολλοῦ εἰδοποιημένος περὶ τῆς ἐπικειμένης ταύτης ἐπιδρομῆς, διότι αὐθημερὸν διέταξε γενικὴν στρατολογίαν, συνήθροισεν ἅπαντα τὰ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις στρατεύματα καὶ τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ἐπεθεώρησε δεκακισχιλίους ἄνδρας.

Τὴν νύκτα ἐξῆλθεν εἰς τὴν πόλιν μετὰ μεγάλου μέρους τοῦ στρατοῦ, ὅπως ἐνισχύσῃ τὰς καταληφθείσας ὑπὸ τῶν μισθοφόρων θέσεις μεταξὺ Κανστάδτης καὶ Σίκιγκεν.

Κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην πολλὰ δάκρυα ἔρρευσαν ἐκ τῶν ὡραίων ἐν Στουτγάρδῃ ὀφθαλμῶν, διότι ὁ δοὺξ ἤγαγε μεθ' ἑαυτοῦ ὅλους τοὺς ἄνδρας καὶ τοὺς ἱκανοὺς νὰ φέρωσιν ὅπλα νέους. Ὁ θόρυβος ὅμως ὃν προυξένησεν ὁ στρατὸς ἀναχωρῶν, ἔπνιξε τοὺς θρήνους τῶν ὡραίων γυναικῶν, ὅπως ἀπόλλυται ὁ κλαυθμηρισμὸς βρέφους ἐν τῷ μέσῳ τῆς πάλης τῶν στοιχείων. Ὁ πόνος τῆς Μαρίας ἦτο ἄφωνος ἀλλὰ βαθύτατος, ὅταν συνώδευσε τὸν σύζυγόν της μέχρι τῆς πύλης, ὅπου ἱππόκομοι ἑκόμισαν ἵππους δι' αὐτὸν καὶ τὸν ἱππότην Λιχτενσταΐν.

Ὁ Γεώργιος καὶ ἡ Μαρία εἶχον διέλθει τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἑνώσεώς των ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἀπομονώσει, ἀπησχολημένοι εἰς τὴν εὐτυχίαν των μόνον. Ὀλίγον ἐσκέπτοντο περὶ τοῦ μέλλοντος· ἐπίστευον ὅτι εὑρίσκοντο ἐν ἀσφαλεῖ λιμένι καὶ ἔζων ὁ εἷς διὰ τὸν ἄλλον, δὲν προσεῖχον εἰς τοὺς αὐξάνοντας γογγυσμοὺς καὶ τὰς μυστικὰς ἀνησυχίας, τοὺς προαγγέλους τούτους τῆς ἐπικειμένης θυέλλης. Εἰθισμένοι νὰ βλέπωσι τὸν πατέρα των σοβαρὸν καὶ σκυθρωπόν, δὲν παρετήρουν ὅτι τὸ μέτωπόν του καθίστατο ὀφρυόεν ζοφερώτερον καὶ ὅτι εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ εἰς ὅλον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐφαίνετο ὀδυνηρὰ θλῖψις. Ἔβλεπε καὶ ἠσθάνετο τὴν εἰρηνικὴν εὐτυχίαν των, ἀπέκρυπτε δ' ἀπ' αὐτῶν τὰς θλιβερὰς προαισθήσεις του διὰ νὰ μὴ ταράξῃ τὴν γλυκεῖαν αὐτῶν ἡσυχίαν. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἡ κρίσιμος στιγμὴ προσήγγισεν. Ὁ δοὺξ τῆς Βαυαρίας εἶχε προχωρήσει μέχρι τοῦ κέντρου τῆς χώρας, ἡ δὲ πρόσκλησις εἰς τὰ ὅπλα ἀπέσπασε τὸν Γεώργιον ἐκ τῆς ἀγκάλης τῆς ἀξιολατρεύτου συζύγου του.

Ἡ φύσις εἶχε δώσει εἰς τὴν Μαρίαν καρδίαν ἰσχυρὰν καὶ τὴν ἀνωτέραν ἐκείνην πάσης περιπετείας τῆς ζωῆς ἠθικὴν δύναμιν, ἥτις μόνον ἐν ἀγνῇ καρδίᾳ ἑδρεύει καὶ ἥτις πηγάζει ἐξ ἀπολύτου ἐμπιστοσύνης εἰς τὴν θείαν ἀντίληψιν. Γνω-

[1] Ἡ ἀξιόλογον τοῦτο ἱστορικὸν ἔγγραφον ἐδόθη ἡμῖν ὑπὸ πολυτίμου φίλου τῆς «Ἑβδομάδος», εἶνε δὲ ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ἀξιοσημείωτον, ἰδίως διὰ τὰς περὶ τῆς Ἐπαναστάσεως ἡμῶν καὶ τῶν νικῶν τῶν Ἑλληνικῶν ὅπλων κρίσεις.

πρὸς τὴν ἀρχαίαν ταξὶν ἐξεδηλώθη συγκινητικῶς ὑπὲρ αὐτοῦ ὅτε ἡ Συμμαχία εἰσέβαλεν εἰς τὴν χώραν καὶ ἠθέλησε νὰ [illegible] τὸν ἀρχηγὸν τῆς ἀρχαίας πριγκιπικῆς οἰκογενείας. Οἱ πατέρες καὶ πάπποι των εἶχον ὑπερετήσῃ ὑπὸ τοὺς δοῦκας καὶ κόμητας τῆς Βυρτεμβέργης, ἕνεκα τούτου πάντες ὅσοι ἤθελον νὰ ἀποδιώξωσιν αὐτὸν ἦσαν ἀπεχθεῖς αὐτοῖς. Πόσον ὀλίγον ἠγάπων τοὺς νεωτερισμούς, πολλάκις εἶχον ἀποδείξει καὶ εἰς τὴν Συμμαχίαν καὶ εἰς τοὺς διοικητὰς αὐτῆς.

Ὅτε ὁ ἀρχαῖος δοὺξ ὁ κληρονομικὸς πρίγκιψ τῆς Βυρτεμβέργης ἐπανῆλθεν εἰς τὴν χώραν, περιχαρεῖς ἔσπευσαν εἰς προυπάντησίν του. Ἐνόμιζον ὅτι θ' ἀποκαθίστατο ἡ ἀρχαία τάξις, ἦσαν δὲ πρόθυμοι νὰ πληρώνωσι φόρους, δέκατον, δικαιώματα παντὸς εἴδους καὶ νὰ ἐργάζωνται εἰς ἀγγαρείας. Θὰ ὑπεβάλλοντο ἀγογγύστως εἰς τὰς μεγίστας τῶν θυσιῶν, ἤρκει νὰ ἐπανεφέρετο τὸ ἀρχαῖον καθεστώς. Ἀλλ' ἡ ἱκανοποίησις αὕτη δὲν ἐγένετο αὐτοῖς. Οἱ ἀρχαῖοι τύποι τῆς ὁρκοδοσίας κατεπατήθησαν, οἱ φόροι δὲν εἰσεπράττοντο κατὰ τὰ ἀνέκαθεν εἰθισμένα, τὰ πάντα εἶχον μεταβληθῆ. Οὐδόλως ἄπορον λοιπόν, ἐὰν ἐθεώρησαν τὸν δοῦκα ὡς νέον κύριον καὶ γογγύζοντες ἀπῄτησαν τὰ ἀρχαῖα δικαιώματά των. Δὲν εἶχον πλέον ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Οὐλρίχον, ὄχι διότι ὁ βραχίων του ἐπίεζε βαρύτερον τώρα αὐτοὺς ἢ πρότερον ὄχι διότι ἐζήτει περισσότερα τώρα, ἀλλὰ διότι ἔβλεπον μετὰ δυσαρεσκείας τὸν νέον τῆς διοικήσεώς του τρόπον.

Ὁ ἡγεμών, ὅταν μάλιστα τείνῃ τὸ οὖς εἰς ἄνθρωπον ὡς ὁ Ἀμβρόσιος Βολλάν, σπανίως ἀκούῃ διὰ τρόπου ἀκριβοῦς τί σκέπτονται περὶ αὐτοῦ καὶ ἐὰν τὰ μέτρα, ἅτινα συμβουλεύουσιν αὐτῷ εἰσι σοφά· ἡ δυσαρέσκεια ὅμως τοῦ λαοῦ δὲν διέφυγεν ἐντελῶς τὸ διαπεραστικὸν βλέμμα τοῦ Οὐλρίχου. Ἐγνώριζεν ὅτι ἐν περιπτώσει δυστυχίας δὲν θὰ ἠδύνατο πλέον νὰ βασισθῇ ἐπὶ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν εὐγενῶν, οἵτινες ἀφότου ἐπανῆλθε ἐδείχθησαν ψυχρότατοι πρὸς αὐτόν. Προσεπάθησε νὰ κρύψῃ ἀπὸ τοὺς περὶ αὐτὸν τὴν ἀνησυχίαν, ἣν προὐξένησαν αὐτῷ αἱ παρατηρήσεις του αὗται. Παρεδίδετο εἰς θορυβώδεις ἐκδηλώσεις χαρᾶς καὶ ἐνίοτε κατῴρθου νὰ λησμονήσῃ τὴν ἄβυσσον, ἥτις ἠνοίγετο πρὸ αὐτοῦ. Ὅπως ἐμπνεύσῃ ἐμπιστοσύνην καὶ θάρρος εἰς τὸν λαὸν καὶ τὸν ἐν Στουτγάρδῃ συνηθροισμένον στρατὸν ἀπεπειράθη πολλὰς εἰσβολὰς εἰς τὸ ἔδαφος τῆς Ἔσλιγκεν, ἀποκρούων τὰς προσβολὰς τῶν φιλων τῆς Συμμαχίας τοὺς ὁποίους ἐνίκησε δρώσας τὴν χώραν των, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ κρύψῃ μετὰ τὰς νίκας ταύτας ὅτι ἡ τύχη ἠδύνατο νὰ τὸν ἐγκαταλείψῃ ἴσως, καθ' ἣν ἡμέραν ἡ Συμμαχία θὰ ἐξεστράτευε κατ' αὐτοῦ μετὰ τοῦ μεγάλου στρατοῦ της.

Καὶ πράγματι δὲν ἐβραδύνεν αὕτη νὰ ἀποφασίσῃ περὶ τῆς ἀβεβαίας τύχης τοῦ Οὐλρίχου. Ἐν Στουτγάρδῃ οὐδὲν ἢ πολὺ ὀλίγα ἐγίνωσκον περὶ τῆς ἐνεργηθείσης

τὸ ὀθωμανικὸν κράτος, διότι ἔμελλον νὰ πέσωσι κατὰ κεφαλῆς της ὅσα κακὰ ἐμελέτα κατὰ τοῦ μουσουλμανικοῦ ἔθνους, ἀπεφάσισε νὰ μὴν ἀφήσῃ παντάπασι καιρὸν εἰς τοὺς μουσουλμάνους. Ὅθεν ἤδη ἡ Ῥωσσία, ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Γαλλία ἐνωθεῖσαι εἰς συμμαχίαν πρὸς τὸ νὰ λάβωσι διὰ τῆς βίας ταύτην τὴν ἀνεξαρτησίαν, πρὸ ἑνὸς ἔτους διὰ μέσου τῶν πρέσβεών των ἐζήτησαν παῤῥησίᾳ καὶ ἐπισήμως τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἀνεξαρτησίαν, καὶ ἡ Γ. Πύλη ἐκ μέρους της ἔκαμε κάθε τρόπον καὶ ὡμίλησε πολλὰ πρὸς τὸ νὰ τοὺς ἀποτρέψῃ ἀπὸ τὸ τοιοῦτον ζήτημα, παριστάνουσα, ὅτι αἰτίαι θρησκευτικαί, πολιτικαί, διοικητικαὶ καὶ ἐθνικαὶ κατέστηνον ταύτην τὴν πρότασιν ἀπαράδεκτον, ἢν ὅλον τὸ μουσουλμανικὸν ἔθνος ἐγειρόμενον τῶν ἀδυνάτων ἦν νὰ δεχθῇ.

Ἐκώφευον εἰς ὅ,τι καὶ ἂν τοῖς εἴπομεν, καὶ ὑπερήφανοι διὰ τὰς δυνάμεις των, διϊσχυρίσθησαν εἰς τὸ νὰ μᾶς ὑποβάλωσιν διὰ τῆς βίας νὰ δεχθῶμεν τὴν πρότασίν των. Ἐφέτος τελευταῖον ἔστειλαν εἰς τὸ Ἀρχιπέλαγος στόλους των, οἵτινες ἐναντιούμενοι φανερὰ εἰς τὸν στόλον μας μετὰ τῶν αἰγυπτιακῶν πολεμικῶν πλοίων, διωρισμένων εἰς τὸ νὰ καταβάλωσι τοὺς κλέπτας, νὰ κινηθῶσι κατὰ τῶν νήσων, ὁ στόλος μας μετὰ τοῦ αἰγυπτιακοῦ ἐβιάσθησαν νὰ ἔμβωσιν εἰς τὸν λιμένα τοῦ Νεοκάστρου καὶ νὰ προσμείνωσιν ἐκεῖ τὰς διαταγὰς τῆς Γ. Πύλης. Ἐν τούτοις οἱ στόλοι, ῥωσσικός, ἀγγλικὸς καὶ γαλλικὸς ἐμβῆκαν ἐξαίφνης εἰς τὸν λιμένα, ἐναυμάχησαν καὶ οἱ τρεῖς διὰ μιᾶς. Οὐδεὶς ἀγνοεῖ τὴν προδοσίαν καὶ ζημίαν, ἣν ἐξ αὐτῶν ὑπέφερεν ὁ βασιλικὸς στόλος. Αἱ ῥηθεῖσαι τρεῖς Δυνάμεις, ἀφοῦ παρέβησαν οὕτω φανερὰ τὰς συνθήκας καὶ ἐκήρυξαν τὸν πόλεμον, ἡ Γ. Πύλη, ἀντὶ νὰ φερθῇ κατ' ἐκδίκησιν, ὡς εἶχε τὸ δικαίωμα, καὶ μεταχειρισθῇ διαφορετικῶς παρ' ὡς μετεχειρίσθη τοὺς πρέσβεις, ὑπηκόους καὶ ἐμπορικὰ πλοῖά των, εὑρισκομένους ἐνταῦθα, ἡ Γ. Πύλη, ὑπακούσασα εἰς τὰ περιστατικά, ἐφύλαξε σιωπὴν καὶ ἀπεφάσισε νὰ φερθῇ ὡς φίλος, προαισθανομένη ὅτι ἔδωσε πίστιν εἰς ὅ,τι τῇ εἶπον τούτων τῶν Δυνάμεων οἱ πρέσβεις περὶ τῆς ἄνω ναυμαχίας· ὅ ἐστιν, ὅτι ταύτης αἴτιοι ἐστάθησαν οἱ ὀθωμανικοὶ πλοίαρχοι, ἐπὶ συμφωνίᾳ ὅμως τοῦ νὰ μὴ λάβωσι πλέον μετοχὴν τινα εἰς τῶν Ἑλλήνων τὴν ὑπόθεσιν. Ἀλλὰ οἱ ἄπιστοι οὗτοι, ἄνευ τινὸς μετριοφροσύνης, ἀντὶ τοῦ νὰ παύσωσι μίαν στιγμὴν τὸ ὑπὲρ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Ἑλλήνων ζήτημά των, ἔγιναν ἔτι μᾶλλον ὀχληροί, καὶ ἀπέδειξαν καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τὰ ἐπίβουλα φρονήματα τῶν Φράγκων κατὰ τοῦ μουσουλμανικοῦ λαοῦ.

Ἐκ τούτων γίνεται προφανές, ὅτι πρὸς τὸν μόνον σκοπὸν τοῦ νὰ κερδήσῃ ἕως τὸ ἔαρ καιρὸν ἡ Γ. Πύλη ἐφέρθη φιλικῶς εἰς τὰς μεσιτείας καὶ πραγματεύσεις γενομένας πρό τινων ἑβδομάδων, ὅτε ἐκοινοποίησε πολλάκις εἰς τοὺς πρέσβεις, ὅτι οἱ Ἕλληνες, ὅτε θελήσωσι νὰ ὑποταχθῶσιν, θέλουσι λάβῃ ἀμνηστίαν ἐντελῆ καὶ ὁλόκληρον, τὰ κτήματά των θέλουσι τοῖς δοθῇ, θέλουσι χαίρει πᾶσαν ἡσυχίαν καὶ ἀνάπαυσιν, θέλουν τοῖς ἀφεθῇ οἱ φόροι τῶν παρελθόντων ἐτῶν τῆς ἀποστασίας, καὶ πρὸς μόνην ἰδιαιτέραν εὐαρέστησιν πρὸς τὰς τρεῖς Δυνάμεις, θέλει τοῖς χαρισθῇ προσέτι καὶ ἑνὸς ἔτους ἀτέλεια, καὶ τελευταῖον, ὅτι θέλουσι τοῖς δοθῇ ὅλα ὅσα προνόμια καὶ ἀτέλειαι συμβιβάζοντας μὲ τὴν κατάστασιν ὑπηκόων ὑποτελῶν (ραγιάδων), ὄχι ὅμως τίποτε τῶν ὅσα δύνανται νὰ κάμουν νὰ ὑπερβαίνουν τὰ ὅρια τῆς κατηγορίας ταύτης. Καὶ ἡ Γ. Πύλη, ἂν καὶ ὑπεχρέωσε τοὺς πρέσβεις τῆς συνδιαλέξεώς των νὰ κοινοποιήσωσιν εἰς τὰς αὐλάς των ταύτας τὰς φιλικὰς ἐκφράσεις καὶ νόμιμα δικαιολογήματα, ν' ἀναγγείλλωσιν ὡσαύτως, ὅτι ἡ ζητουμένη ἀνακωχὴ θέλει διατηρηθῇ ἕως τοῦ ἐρχομοῦ τῆς ἀποκρίσεως, τοῦτο δὲν ἐχρησίμευσεν εἰμὴ εἰς τὸ νὰ αὐξήσῃ τὴν ἔπαρσιν καὶ ὑψηλοφροσύνην των, διϊσχυριζόμενοι παρέστησαν, ὅτι δὲν δέχονται τίποτε παρὰ τὸ νὰ δοθῶσιν εἰς τοὺς Ἕλληνας τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν πέριξ τῶν Ἀθηνῶν, τὰ ὁποῖα ὀνομάζουσι γῆν τῶν Ἑλλήνων, καὶ εἰς τοὺς τῶν νήσων τῆς Ἑλλάδος, τὰ ζητούμενα προνόμια, καὶ ἐπὶ τέλους παρέστησαν, ὅτι τούτου γινομένου [ἴσως: μὴ γινομένου] ἀναχωροῦσιν οὗτοι καὶ οἱ τρεῖς.

Ἰδοὺ λοιπὸν εἰς τί εὑρίσκεται ἡ ὑπόθεσις. Ἐὰν τώρα ἡμεῖς, συλλογιζόμενοι τὰ παρόντα κινήματα καὶ συμμαχίαν των ἀποφύγωμεν τὸν πόλεμον, ἄπαγε! καὶ ἐκλάβωμεν ἀναγκαῖον τὸ νὰ ἐνδώσωμεν εἰς ταύτην τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν Ἑλλήνων, μὴ γένοιτο! μὴ δυνάμενοι πλέον νὰ κρατήσωμεν τὴν ἐπιδημίαν, αὕτη θέλει κερδήσει ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας, ὥστε εἰς πολλὰ ὀλίγον καιρὸν οὗτοι, κηρυττόμενοι ἀνεξάρτητοι, θέλουσιν ἀποσπασθῇ ἀπὸ τὴν κλάσιν τῶν ὑποτελῶν ὑπηκόων, καὶ ὑποτάσσοντες μετὰ ἐνιαυτὸν ἕνα ἢ δύο τὸ ἀνδρεῖον ἔθνος τῶν μουσουλμάνων, θέλουν πηδήσει μίαν ἡμέραν εἰς τὸν λαιμόν μας, καὶ εἶναι φανερόν, ὅτι τὸ ἀποβησόμενον ἔσεται φεῦ! ἡ ἐξόντωσις τῆς θρησκείας μας καὶ τοῦ βασιλείου μας. Ἡ βάσις εἶναι ὅτι, ἐνῷ δόξα τῷ Θεῷ, αἱ μόναι τουρκικαὶ ἐπαρχίαι τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας γέμουσιν ἀπὸ ἀναρίθμητον πλῆθος μουσουλμάνων, ἡμεῖς θέλομεν πράξει ἐναντίον τῆς θρησκείας καὶ τῆς νομοθεσίας μας, ἐὰν διελιῶντες τὸν πόλεμον σταθῶμεν αἴτιοι τοῦ ἐξευτελισμοῦ τῆς θρησκείας μας, ὅπερ εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ παραδώσωμεν μὲ τὰς ἰδίας χεῖράς μας εἰς τοὺς ἀχρείους οὐτιδανοὺς ἀπίστους τὰς ἐπαρχίας μας, τὰς γυναῖκάς μας, τὰ τέκνα μας καὶ τὰ κτήματά μας. Ἐκτὸς τούτου, πρέπει νὰ βάλωμεν κατὰ νοῦν, ὅτι ἄλλοτε, ὅτε οἱ ἄπιστοι ἐβασίλευον ἀπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης, δόξα τῷ Θεῷ,

διὰ τῆς ἐμφανίσεως τῆς θρησκείας μας, βοηθείᾳ τοῦ Παντοδυνάμου, ἀπὸ τῶν εὐτυχῶν ἡμερῶν τοῦ Προφήτου μας μέχρι σήμερον, οἱ πρόγονοί μας ἀδελφοὶ μουσουλμάνοι, ὁρμώμενοι ἀπὸ τὸ αἷσθημα τῆς θρησκείας των καὶ τῆς δυνάμεώς των εἰς οὐδένα ποτὲ πόλεμον ἐφοβήθησαν τὸ πλῆθος τῶν ἀπίστων· ἐκινοῦντο ὅλοι μὲ μίαν ψυχήν· ἀπειράκις ἀπέρασαν ἐν στόματι μαχαίρας ἀμέτρους μυριάδας ἀπίστων· κατέκτησαν διὰ τῆς σπάθης των πολλὰς ἐπικρατείας καὶ ἐπαρχίας, θέλει ἀκολουθήσει τὸ αὐτὸ σήμερον, ὅταν ἑνοῦντες τὰς ψυχὰς ἡμῶν ὁρμήσωμεν εἰς τὸν πόλεμον, εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Κυρίου· διότι μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Ὑψίστου καὶ τοῦ Προφήτου του, καὶ ἀκολουθοῦντες τὰ ἴχνη τῶν ἁγίων ἀνδρῶν καὶ ἱερῶν ψυχῶν τῆς θρησκείας μας, οὐδεμία ἀμφιβολία εἶναι, ὅτι θέλομεν λάβει νίκας λαμπράς.

Οὕτω λοιπὸν ἂς ἐμμένωμεν διὰ παντὸς σταθεροὶ εἰς τὴν ἀρνησίν μας τοῦ νὰ κλίνωμεν εἰς τὰς παραλόγους προτάσεις τῶν τριῶν Δυνάμεων, καὶ ἂν αὗται γνωρίζουσαι τὸ δίκαιον τῆς ἀρνήσεώς μας παρατηθῶσιν ἀπὸ τό νὰ λάβωσιν ἐνοχὴν εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῶν Ἑλλήνων, ἔπειτα καλῶς· εἰ δὲ ἐξ ἐναντίας ἐπιμένωσιν ἀκόμη εἰς τὸ νὰ ἐπιτάξωσιν εἰς τὴν Γ. Πύλην τὴν ἄνω πρότασιν, ἂς ἐνθυμούμεθα ὅλοι ὅτι, ὅλοι οἱ ἄπιστοι εἶναι ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἔθνος, καὶ ὅτι ὑποτιθεμένου καὶ τὸ νὰ ἑνωθῶσιν ὅλοι ὁμοῦ, ἡμεῖς ἐκ τοῦ ἑτέρου μέρους, πλήρεις πίστεως πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὸν Προφήτην του, ἀπεφασίσαμεν νὰ ἐκστρατεύσωμεν ὅλοι εἰς ἓν σῶμα, καὶ πολεμήσωμεν ὑπὲρ τῆς πίστεώς μας καὶ ὑπὲρ τῆς βασιλείας μας, καὶ ὅτι ὅλοι οἱ πασάδες, οὐλεμάδες, καὶ μεγάλοι τῆς ἐπικρατείας, καί, χρείας καλούσης, ὅλοι οἱ μουσουλμάνοι δὲν θέλουν σχηματίσει πλέον εἰμὴ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ σῶμα. Κατὰ συνέπειαν τούτου ὁ παρὼν πόλεμος δὲν ὁμοιάζει παντάπασι τοὺς προλαβόντας· δὲν εἶναι πόλεμος ἐπικρατείας πρὸς ἐπικράτειαν δι' ἔκτασιν συνόρων, ὄχι ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθη ὁ σκοπὸς τῶν ἀπίστων, οὐ Κύριος φυλάξοι! ἐπειδὴ εἶναι προφανέστατον, ὅτι θέλουν νὰ ἐξολοθρεύσωσιν ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ νὰ πατήσωσιν ὑπὸ τοὺς πόδας τὴν θρησκείαν τοῦ Μωάμεθ, οὕτος ὁ πόλεμος εἶναι πόλεμος θρησκευτικὸς καὶ ἐθνικός.

Ἀπαξάπαντες, πλούσιοι, πτωχοί, μεγάλοι, μικροί, πᾶς μουσουλμάνος, ἂς κάμουν τὸ χρέος των τὸ νὰ πολεμήσωσιν· ἂς φυλαχθῶσι καλῶς νὰ μὴν ἔχωσι κατὰ νοῦν ζητήματα μισθῶν· ἐξ ἐναντίας ἀφειδοῦντες τὴν περιουσίαν καὶ τὸ αἷμά των οὐδεὶς ἡμῶν ἂς μὴν ἀμελήσῃ τοῦ νὰ πράξῃ ὅσα εἶναι τῆς ἀξίας τοῦ μουσουλμάνου. Ἑνοῦντες τὰς ψυχάς μας ἂς μεταχειρισθῶμεν ὅλα μας τὰ δυνατὰ διὰ ν' ἀποθάνωμεν ὑπὲρ τῆς πίστεώς μας. Τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητον· χωρὶς τούτου εἶναι φανερόν, ὅτι δὲν ὑπάρχει πλέον τις σωτηρία διὰ τοὺς μουσουλμάνους οὔτε εἰς τοῦτον τὸν κόσμον οὔτε εἰς τὸν ἄλλον.

Ἂς ἐλπίζωμεν εἰς τὸν Θεὸν λοιπόν, ὅτι θέλομεν ἀφανίσει πανταχοῦ τοὺς ἀπίστους ἐχθροὺς τῆς πίστεώς μας καὶ τῆς βασιλείας, ὅτι πανταχοῦ οἱ μουσουλμάνοι στεφανωθήσονται ἀπὸ τὴν νίκην.

Τοιαύτη εἶναι ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων, καὶ ἐκεῖνοι ἀκόμη, εἰς τῶν ὁποίων τὴν καρδίαν εὑρίσκεται κἂν μικρὸς σπινθὴρ τῆς θρησκείας, ἂς μάθωσι ταῦτα, καὶ ἂς συνέλθωσιν εἰς ἑαυτούς. Ἔχομεν ἐνδόμυχον πεποίθησιν, ὅτι ἀπαξάπαντες θέλουσι συνδεθῇ ἐκ ψυχῆς καὶ καρδίας πρὸς τὸ ν' ἀγωνισθῶσιν ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ τῆς βασιλείας μας καὶ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν μας, καὶ ὅτι θέλουσι καταβάλει ὅλον τὸν ζῆλόν των ὑπὲρ θρησκείας. *Ὁ Θεὸς βοηθός.*

Η ΑΔΕΛΦΗ ΜΑΡΘΑ

Ἀπὸ τῆς κοιλάδος Μαοῦς ἐν τῇ νήσῳ Μυκόνῳ

3 Ἀπριλίου 18 . . .

Σελίδες προσφιλεῖς τοῦ ἡμερολογίου μου, σᾶς ἀνοίγω καὶ πάλιν. Εἰς τοὺς ἐχεμύθους κόλπους σας θέλω νὰ ἐμπιστευθῶ τῆς ψυχῆς μου τὰς ὀδύνας, τῆς καρδίας μου τὰ τραύματα καὶ τοὺς πόνους. Πατρίς μου γλυκεῖα, νῆσος κραναή, ὅπου βρέφος ἐνητένισα τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, καὶ παιδίον ἔπαιξα εἰς τὰς ἀμμώδεις τῶν κόλπων σου παραλίας, καὶ τῶν βραχωδῶν βουνῶν σου τὰς κορυφάς, Μύκονος ἀγαπητή, σὲ χαιρετῶ. Μὲ πνίγει ἡ συγκίνησις! Ἀκταὶ θελκτικαί, σᾶς ἀναγνωρίζω μετὰ τοσούτων χρόνων ἀποουσίαν, καὶ ἐὰν οἱ λυγμοὶ δὲν ἀπέπνιγον τὴν φωνήν μου ἤθελον νὰ προσφωνήσω καὶ σᾶς, καὶ τοὺς λοφίσκους σου, Μαοῦ, καὶ τὴν κορυφήν σου, Παλαιόκαστρον[1] ἀγαπητόν, τὰς θέσεις πάσας ὅπου τόσα εὐδαιμονίας καὶ ἀθῳότητος ἔζησα ἔτη. Σᾶς ἐπαναβλέπω, ἀντικείμενα ποθητά! Ὑπὸ τοῦ μετώπου μου τὰς πρωΐμους ῥυτίδας καὶ τὰ λευκὰ τῆς κόμης μου νήματα, ὑπὸ τὴν πελιδνὴν σφραγῖδα τοῦ ἄλγους, ἣν τῆς μοίρας ἡ ἀπηνὴς χεὶρ ἀπετύπωσεν ἐπὶ τοῦ προσώπου μου, δὲν ἀναγνωρίζετε πλέον τὸ εὔθυμον παιδίον, τὸ φαιδρῶς ἀναρριχώμενον ἄλλοτε ἐπὶ τοῦ ὄρους τὴν κορυφήν. Καὶ τί δὲν μεταβάλλεται ἐδῶ κάτω! . . . Ἀλλ' εἰς σέ, πατρίς μου, ὀφείλω ἀπροσδόκητον χαράν. Ἐκ τῶν πόνων τῆς ψυχῆς ἐμάθανον ὅτι ζῶ, καὶ τῆς ζωῆς τὴν ἀποστολὴν καὶ τὸν σκοπὸν διέβλεπον ἐν τῇ ἀγωνίᾳ τῇ πιεζούσῃ τὸν ταλαίπωρον ἄνθρωπον. Ἡ θέα σου, πατρίς μου, πραΰνει

[1] Κορυφὴ μαγευτική, κατὰ τὴν ἄγουσαν πρὸς τὴν Ἀνωμεραν, ἐφ' ἧς καὶ σήμερον ἔτι φαίνονται τὰ ἴχνη ἀρχαίου Ἑνετικοῦ φρουρίου. Μικρὸν χαμηλότερον ὑψοῦται φερώνυμος γυναικεία μονή.

ρίζουσα τί ὤφειλεν ὁ Γεώργιος εἰς τὸ ὄνομά του καὶ εἰς τὰς συναφθείσας πρὸς [illegible] δοῦκα ὑποχρεώσεις του, κατέστειλε [illegible] ἔκρηξιν τοῦ ἄλγους της, ἀποτίσασα [illegible] εἰς τὴν ἀδυναμίαν τῆς φύσεως τὸν [illegible]ρον τῶν δακρύων, ἅτινα ἀκουσίως ῥέουσιν ὅταν βλέπῃ τις τὸ ἀγαπώμενον ὑπ' αὐτοῦ πρόσωπον ἐκτιθέμενον εἰς μυρίους κινδύνους.

— Δὲν δύναμαι νὰ πιστεύσω ὅτι μὲ ἀφίνεις διὰ παντός, εἶπε προσπαθοῦσα νὰ μειδιάσῃ· ἡ ζωὴ μόλις τώρα δι' ἡμᾶς ἀρχίζει, ὁ δὲ οὐρανὸς δὲν δύναται νὰ θέλῃ νὰ μᾶς τὴν ἀφαιρέσῃ. Ὥστε δύναμαι νὰ σ' ἀφήσω ἡσύχως ν' ἀναχωρήσῃς, εἶμαι βεβαία ὅτι θέλεις μοὶ ἀποδοθῆ.

Ὁ Γεώργιος ἠσπάσθη τοὺς ὡραίους δακρυβρέκτους ὀφθαλμούς, οἱ ὁποῖοι ἔβλεπον αὐτὸν μετὰ τοσαύτης γλυκύτητος καὶ ἐμπιστοσύνης. Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην δὲν ἐσκέπτετο τὸν κίνδυνον, ὃν ἔμελλε ν' ἀντιμετωπίσῃ, ἀλλὰ τὴν λύπην, ἣν θὰ ἠσθάνετο τὸ προσφιλὲς ὄν, ὅπερ ἐκράτει εἰς τὴν ἀγκάλην του, ἐὰν δὲν ἐπανήρχετο πλέον καὶ πῶς θὰ διήρχετο μόνη τὴν μακρὰν αὐτῆς ζωὴν μὲ τὴν ἀνάμνησιν ἡμερῶν τινων εὐτυχίας τάχιστα ἐκλιποῦσης. Τὴν ἔσφιγξεν ἰσχυρότερον εἰς τὴν ἀγκάλην του, ὡσεὶ ἤθελε ν' ἀποδιώξῃ τὰς λυπηρὰς ταύτας σκέψεις· τὰ βλέμματά του ἐβυθίσθησαν περισσότερον εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ἠγαπημένης του, ὅπως ἀναζητήσωσιν ἐκεῖ τὴν λήθην τῶν πόνων του, κατώρθωσε δὲ τοὐλάχιστον ν' ἀποκομίσῃ λαμπρὰν εἰκόνα πλήρη ἐμπιστοσύνης καὶ ἐλπίδος.

Οἱ ἱππόται ἠνώθησαν μετὰ τοῦ δουκός, πρὸ τῆς πύλης τῆς πόλεως πρὸς τὸ μέρος τῆς Κωνσταδτης. Ἦτο βαθεῖα νύξ· ἡ ἡμισέληνος καὶ οἱ ὀλίγοι ἀστέρες ἔχυνον ἀσθενὲς φῶς. Ὁ δὲ Γεώργιος παρετήρησεν ὅτι ὁ δοῦξ ἦτο βεβυθισμένος εἰς ζοφερὰς σκέψεις, διότι εἶχε τεταπεινωμένους τοὺς ὀφθαλμούς, ἦτο σύνοφρυς καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του χωρὶς οὐδὲν νὰ εἴπῃ, ἀφοῦ ἐχαιρέτισεν αὐτοὺς ἐλαφρῶς διὰ τῆς χειρός.

Νυκτερινὴ πορεία ἔχει πάντοτε ἐν ἑαυτῇ τι τὸ σοβαρὸν καὶ μυστηριῶδες.

Ἡ ἡμέρα, ὁ ἥλιος, τὰ γελόεντα τοπεῖα, οἱ σύντροφοι καὶ ἡ μεταβολὴ τῶν ἀπόψεων, τὰ πάντα, προσκαλοῦσι τὸν στρατιώτην νὰ συνδιαλέγηται καὶ ἐνίοτε μάλιστα νὰ γελᾷ. Ἐπειδὴ αἱ ἐξωτερικαὶ ἐντυπώσεις εἰσὶν ἰσχυρότεραι, ὀλιγώτερον σκέπτεταί τις τὸ τέρμα τῆς πορείας, τὰς τύχας τοῦ πολέμου καὶ τὸ μέλλον, ὅπερ εἰς οὐδένα ἄλλον εἶνε ἀβεβαιότερον ἢ διὰ τὸν ἐν ἐκστρατείᾳ στρατιωτικόν.

Ἀλλ' ἡ πορεία εἶνε ὅλως διάφορος τὴν νύκτα. Δὲν ἀκούεται ἢ ὁ κρότος τοῦ στρατεύματος, οἱ ἔρρυθμοι κτύποι τῶν πετάλων τῶν ἵππων, οἱ χρεμετισμοί των, ἡ κλαγγὴ τῶν ὅπλων καὶ ὁ ὁμοιότατος οὗτος θόρυβος καθιστᾷ σοβαροτέραν τὴν ψυχήν, ἥτις δὲν ἐφελκύεται ὑπὸ ὁρατῆς τινος εἰκόνος. Οἱ γέλωτες καὶ οἱ ἀστεϊσμοὶ εἶχον παύσει, ἡ θορυβώδης συνδιάλεξις μετεβλήθη εἰς ψιθυρισμοὺς οὐχὶ πλέον περὶ ἀδιαφόρων ἀντικειμένων, ἀλλὰ περὶ τῶν ἐπικειμένων συμβάντων.

Τοιουτοτρόπως ἡ πορεία τῆς νυκτὸς ἐκείνης, ὑπῆρξε σοβαρὰ καὶ οὐδεὶς χαρᾶς ἦχος διέκοπτεν αὐτήν. Ὁ Γεώργιος ἐπορεύετο πλησίον τοῦ γέροντος ἱππότου Λιχτενσταΐν, ἐφ' οὗ ἔρριπτεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀνήσυχα βλέμματα, διότι ὁ ἱππότης καταβεβλημένος ὑπὸ τῆς λύπης ἔκυπτεν ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου καὶ ἐφαίνετο σκυθρωπότερος ἢ ἄλλοτε· θὰ ἐνομίζετο νεκρός, ἐὰν κατὰ διαλείμματα δὲν ἀνήρχοντο στεναγμοὶ ἐκ τοῦ βάθους τοῦ στήθους αὐτοῦ καὶ ἐὰν οἱ λαμπροὶ αὐτοῦ ὀφθαλμοὶ δὲν παρετήρουν τὰ μικρὰ νέφη, ἅτινα ἔτρεχον πέριξ τῆς ὠχρᾶς ἡμισελήνου.

— Νομίζετε, πάτερ μου, ὅτι θὰ συναφθῇ μάχη; εἶπεν ὁ Γεώργιος χαμηλοφώνως.

— Μάχη; Εἰπὲ καλλίτερον μάχαι.

— Πῶς! Νομίζετε τόσον ἰσχυρὸν τὸν στρατὸν τῆς Συμμαχίας, ὥστε νὰ μᾶς ἀντισταθῇ. Εἶνε ἀδύνατον. Ἔπρεπε νὰ ἔχῃ πτέρυγας ὁ δοῦξ Γουλλιέλμος διὰ νὰ ἔχῃ ἤδη φέρει ἐνταῦθα τοὺς Βαυαρούς του καὶ ὁ Φρόνδσβεργ, εἶνε περιεσκεμμένος εἰς τὰς ἀποφάσεις του. Δὲν πιστεύω νὰ εἶνε περισσότεροι τῶν ἑξακισχιλίων.

— Εἰπὲ εἰκοσάκις χίλιοι, ἀπήντησεν ὁ γέρων διὰ φωνῆς ὑποκώφου.

— Θεέ μου! αὐτὸ εἶνε ἀπίστευτον ἀπήντησεν ἔκπληκτος ὁ νεανίας. Ἐὰν ἔχῃ οὕτω, ἡ ὑπόθεσίς μας εἶνε σοβαρά. Οἱ στρατιῶταί μας ὅμως εἶνε ἐμπειροπόλεμοι, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ τοῦ δουκὸς διαπεραστικώτεροι καὶ τῶν τοῦ Φρόνδσβεργ. Δὲν πιστεύετε καὶ σεῖς ὅτι θὰ τοὺς νικήσωμεν;

— Ὄχι!

— Ἀ! ἐγώ, δὲν ἀπελπίζομαι. Ἔχομεν ἤδη ἡμεῖς τὸ μέγα πλεονέκτημα ὅτι πολεμοῦμεν ὑπὲρ τῆς χώρας μας, ἐνῷ οἱ ὑπερασπισταὶ τῆς Συμμαχίας κάμνουσιν ἐπιθετικὸν πόλεμον. Τοῦτο ἐνθαρρύνει τὸ στράτευμά μας· οἱ Βυρτεμβέργιοι πολεμοῦσιν ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν πατρίδος.

— Δι' αὐτὸ ἀκριβῶς δὲν ἔχω ἐγὼ ἐμπιστοσύνην, εἶπεν ὁ Λιχτενσταΐν. Μάλιστα, ἐὰν ὁ δοῦξ ἐδέχετο τὸν ὅρκον τῶν κατοίκων ἄλλως· ἀλλὰ τώρα δὲν ἔχει ὑπὲρ αὐτοῦ τοὺς ἀγρότας· πολεμοῦσι διότι ἀναγκάζονται, ἀλλὰ δὲν πιστεύω ὅτι θὰ ἀντιστῶσιν ἐπὶ πολύ.

— Θὰ ἦτο δυστύχημα τοῦτο, ἀπήντησεν ὁ Γεώργιος, ἀλλ' οἱ Σουαβοὶ εἶνε καλὸς καὶ τίμιος λαὸς καὶ δὲν θὰ ἐγκαταλείψωσι τὸν δοῦκα ἐν τῇ ἀθλιότητι. Ποῦ νομίζετε, ὅτι θὰ συναντήσωμεν τὸν ἐχθρόν; Ποῦ θὰ ὀχυρωθῶμεν;

— Μεταξὺ Ἐσλιγκεν καὶ Κάνσταδτ παρὰ τὴν Οὐστερτουρεχαΐμ οἱ μισθοφόροι ἤγειραν προμαχῶνάς τινας· εὑρίσκονται ἐκεῖ 250 ἄνδρες καὶ θὰ ἑνωθῶμεν καὶ ἡμεῖς μετ' αὐτῶν.

Ὁ γέρων ἐσιώπησε καὶ ἐξηκολούθησαν τὸν δρόμον των εἶτα παραπλεύρως χωρὶς νὰ εἴπωσί τι ἀλλήλοις.

— Ἄκουσον, Γεώργιε, ὑπέλαβεν ὁ ἱπ-

τὰ πάθη τῆς ψυχῆς, τῶν λογισμῶν μου, τὰς πικρίας καὶ τὴν ζοφερότητα. Ἔχω λοιπὸν εἰσέτι καρδίαν προσιτὴν εἰς τὴν χαράν. . . . . Τῶν διαθέσεων τῆς ψυχῆς μου, τῶν σκιρτημάτων τῆς καρδίας μου ἤθελον νὰ καταστήσω κοινωνὸν καὶ σέ, Λυσίμαχε φίλε μου. Εἰς τὰ διανοιγέντα ὑπὸ τοῦ μειδιάματος χείλη μου, εἰς τὴν ἀστραπιαίαν τοῦ προσώπου μου φαιδρότητα θὰ ἔβλεπες τὴν πλήρωσιν τοῦ πόθου σου, ὅτε μὲ ἤλεγχες διατί τοσοῦτον νὰ μελαγχολῶ, καὶ τόσον ἀπλήστως νὰ πίνω ἀπὸ τῆς θλίψεως τὴν κύλικα . . . . Ἐδῶ, εἰς τὴν γόησσαν τῶν παιδικῶν μου χρόνων κατοικίαν, ἀσφαλὴς ἀπὸ τῆς τρικυμίας βλέπω τὴν θάλασσαν ἀγρίως μαινομένην ἔτι. Εἰς ὅρμον ἀσφαλείας κατέφυγον ἐδῶ, ἀλλὰ τίς οἶδεν ἐὰν ὁ κλύδων ἄρχηται ἐκεῖ, ἔνθα νομίζομεν ὅτι κατέπαυσεν! . . . . Ἐμὲ φοβοῦμαι καὶ οὐχὶ τὴν θάλασσαν. Τὰ πάθη μου φοβοῦμαι, καὶ οὐχὶ τὰ κύματα. Περιφρονῶν τὸ πέλαγος, αἰσθάνομαι ὅτι ἐνδίδω πρὸ τῆς ψυχῆς τῶν θυελλῶν . . . .

Πάσας μου τὰς παιδικὰς ἀναμνήσεις ἀνακαλῶ θεωρῶν τοὺς τετοιχισμένους τούτους ἀγρούς, τοὺς λευκοὺς καὶ τῇδε κἀκεῖσε ἐσπαρμένους οἰκίσκους, τοὺς μονήρεις ἀνεμομύλους, διαρκῶς στρεφομένους πρὸς τὸν ἄνεμον. Χθὲς ἑσπέρας ἔκρουσα τὴν θύραν τοῦ μεμακρυσμένου ἐκείνου οἴκου. Οὐδεὶς ἀπήντησεν ἔσωθεν. Ἔρημος οἰκητόρων ἀπέμεινε τὸ φαιδρὸν ἐνδιαίτημα, ὅπου ἐν οἰκογενειακῇ χαρᾷ καὶ ἁπλότητι πατριαρχικῇ συνηθροιζόμεθα ἄλλοτε ἵνα μελετήσωμεν τὰ παιδία τὰ μαθήματα ἡμῶν, καὶ παίζωμεν εἶτα εἰς τὸν κῆπον. Διὰ τῆς συνήθους ἱλαρᾶς φωνῆς ἡ μάμμη ὑπισχνεῖτο ἡμῖν, ἐὰν μάθωμεν τὸ μάθημά μας, νὰ μᾶς φιλοδωρήσῃ εὔγευστον διπυρίτην, καὶ νὰ ἐπιτρέψῃ ὅπως ἀπὸ τῆς γειτονος ἀμπέλου κόψωμεν ἡμεῖς μόνοι ἀπὸ τοῦ κλήματος τὰς σταφυλάς. Ἐνθυμοῦμαι τὴν εὐτυχίαν ἡμῶν, ὁσάκις ἐτελειώναμεν τὴν ἐξήγησιν, καὶ τὴν ἄμιλλαν τίς πρῶτος νὰ ἐκμάθῃ τὴν ἀνάγνωσιν! Ὑπὸ τοὺς ἠδεῖς ἀτμοὺς τῶν θελκτικῶν ἀναμνήσεων τῆς τρυφερωτάτης ἡλικίας προσεπέλασα τὸν εὐδαίμονα ἐκεῖνον οἶκον μάτην ποθῶν τὰ πρόσωπα, ἅτινα ἐγνώρισα καὶ μεθ' ὧν ἔζησά ποτε. Οἱ πρεσβύτεροι κοιμῶνται τώρα τὸν ὕπνον τοῦ θανάτου, ἐνῷ ἀγήρως ζῇ τῆς ἀρετῆς των ἡ μνήμη καὶ τῆς εὐποιΐας των ἡ ἀνάμνησις. Εἰς ξένας χώρας πλανῶνται οἱ νεώτεροι, οἱ ὁμήλικες, τῶν παιδικῶν μαθημάτων καὶ τῶν παιγνίων οἱ σύντροφοι καὶ οἱ φίλοι. Ὦ χρόνοι! πόσον ταχέως παρῆλθετε, καὶ ποίας ἡ πάροδός σας ἐπήνεγκεν ἀλλοιώσεις . . . τοῦ σώματος ἀλλοιώσεις τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας . . . Ναὶ τῆς καρδίας, τοῦ μεγάλου τούτου καὶ αἰωνίου αἰνίγματος, οὗτινος πάντοτε ἐζήτησα τὴν λύσιν καὶ πάντοτε ματαίως. Ἔκραξα ὅσα ὀνόματα φίλων παιδικῶν ἐγνώριζα ἀπὸ στήθους, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ μὲ ἤκουέ τις ἀπὸ τοὺς πόρρω οἰκίσκους καὶ θὰ ἤρχετο πρὸς τὸν ξένον, τὸν ἐκπατρισθέντα ξένον, ὅστις μετὰ πολλῶν ἐνιαυτῶν περιπλανήσεις καὶ περιπετείας ἤρχετο νὰ προσπέσῃ εἰς τὴν γῆν, ἥτις σκεπάζει τοὺς πάππους καὶ τοὺς γονεῖς του, καὶ νὰ καθήσῃ εἰς τὸν ἔρημον βράχον, ἀφ' οὗ, παιδίον, τοσάκις ἐμελαγχόλησε θεωροῦν θραυόμενον τὸ κῦμα καὶ τὸν ἥλιον καταδυόμενον ἐν ἀφάτῳ μεγαλειότητι εἰς τοῦ πόντου τὸν ἀπέραντον κόλπον.

Ἐφώναξα, ἐφώναξα τοὺς ἀπόντας φίλους, ἀλλ' οὐδεὶς ἀπεκρίθη εἰς τὴν φωνήν μου. Ἡ ἀμφιλύκη ἐπεχύθη μετὰ μικρόν. Ἀπεσβέσθησαν βραδέως καὶ διαδοχικῶς τὰ ῥόδινα χρώματά της, καὶ τὴν ὡραίαν ἀνταύγειαν τοῦ οὐρανοῦ ἤρξατο διαδεχόμενον σκότος βραδύ. Τρικυμία πάθους ἐμαίνετο ἐντὸς τῆς καρδίας μου. Τί εἶχον, Λυσίμαχε, τί ἔπασχον, τί ἐζήτουν, καὶ τίνος στερούμενος ἠγωνίων; Μὴ ζήτει ἐξηγήσεις πραγμάτων, ἅτινα ἀγνοῶ. Τῆς ψυχῆς τὸ παράπονον, τῆς καρδίας ὁ πόνος ἐξώρμα τότε ἀπὸ τῶν ἐγκάτων τοῦ στήθους μου, καὶ εἰς τοῦ λυγμοῦ τὸ αἴσθημα καὶ τὸ πάθος μεταβαλλόμενος ἔσφιγγε τὸν λαιμόν μου μέχρις ἀποπνιγμοῦ. Νὰ κλαύσω δὲν ἠδυνάμην. Νὰ ὁμιλήσω δὲν ἠδυνάμην ἐπίσης. Ὀγκωθεῖσαι τῶν κροτάφων μου αἱ φλέβες ἔπαλλον βιαίως. Ἄλγος ἠθικὸν καὶ πόθος τοῦ ἀγνώστου διέσειε τὸν ἐσωτερικὸν ἄνθρωπον. Ἔβλεπον σπινθῆρας πρὸ ἐμοῦ, τὰ ὠτά μου ἐβόμβουν, καί, θῦμα φρεναπάτης ἢ ὀπτασίας, ἐθεώρησα παρελαύνοντα πρὸ ἐμοῦ τῆς παιδικῆς ἡλικίας τὰ ἔτη μὲ τὰς ἀθῴας αὐτῶν τέρψεις καὶ τὸν ἀμέριμνον βίον, ὅστις, οἴμοι! δὲν ἔμελλε νὰ ἦναι αἰώνιος. Ἔτη προσφιλῆ, ποῦ ἀπήλθετε! . . . Ἀσθμαίνων καὶ μετὰ πόθου μανιώδους τείνω τὰς χεῖρας ζητῶν νὰ ψαύσω τὸ εἴδωλον ἐκεῖνο τὸ θελκτικόν. Ἠρέμα καὶ ἀπροσδιόριστον μορφὴν ἀνθρωπίνην λαμβάνοντα, φεύγουσι πρὸ ἐμοῦ, συμπαθῶς μειδιῶντα, τῆς τρυφερωτέρας νεότητος τὰ ἔτη. Χρυσῆ νεφέλη περιβάλλει τὰς μυστηριώδεις, ἀλλὰ γλυκείας ἐκείνας μορφάς. «Παρήλθομεν, φίλε,» ἀκούεται φωνὴ μουσικὴ ἀπὸ τῶν κόλπων τοῦ χρυσοῦ νέφους ἠχοῦσα. «Παρήλθομεν διὰ νὰ μὴ ἐπιστρέψωμεν πλέον. Ταλαίπωρε! πάσχεις εἰς τὴν ἀναμνησίν μας. Πάσχε· αὐτὸς εἶναι τοῦ ἀνθρώπου ὁ κλῆρος. Ποθῶν τὸ παρελθόν, νὰ στενάζῃ εἰς τὸ παρόν, καὶ νὰ τρέμῃ διὰ τὸ μέλλον. . . . Ὅ,τι ἔχει εὑρίσκει δυστυχές· ὅ,τι προσδοκᾷ εὑρίσκει φοβερόν, καὶ μόνον ὅ,τι ἀπώλεσεν ἐσαεὶ εὑρίσκει εὐτυχές. Ἀλλὰ τὸ ἀπώλεσεν . . .»

Ἀνεπήδησα ὁρμητικῶς ἀπὸ τοῦ λίθου, εἰς ὃν εἶχον καθεσθῆ. Ἔθλιψα ἰσχυρῶς τὸ μέτωπον καί, κραδαίνων τοὺς βραχίονας, καὶ τὸν πόδα κτυπῶν κατὰ γῆς, ἐζήτουν νὰ ἀποσείσω τὴν ἐπιρροὴν τοῦ ὀνείρου ἢ τῆς φρεναπάτης, ὑφ' ἣν ἔκυπτον πρὸ μικροῦ. Τῆς νυκτὸς τὰ σκότη ἔλυσε διὰ τοῦ γλυκέος φωτός της ἡ προβάσα σελήνη, καὶ ὑπὸ τὸ φῶς αὐτῆς τὸ μελαγχολικὸν προσήγγισα τὸ χθαμαλότερον μέρος τοῦ τοίχου τῆς οἰκίας ἀφ' ὅπου καὶ εἰσῆλθον. Ξένος, ὁ ἄλλοτε οἰκεῖος καὶ φίλτατος, διέτρεξα, μὲ λυόμενα ὑπὸ τῆς συγκινήσεως τὰ γόνατα, τοῦ οἴκου τὰ δωμάτια, τὸν κῆπον, τὴν μικρὰν Ἐκκλησίαν, ὅπου τοσάκις ἤναψα κηρίον πρὸ τῆς εἰκόνος τῆς Παναγίας, καὶ εἰς δάκρυα ἀναλελυμένος, ἐδεήθην θερμῶς νὰ ἰάνῃ ἡ Παναγία τὰ προσφιλέστατα τῆς ψυχῆς μου ὄντα, ἅτινα, θύματα νόσων ἀδυσωπήτου, ἐσφάδαζον ἀλγοῦντα καὶ ἀϋπνοῦντα εἰς τὴν κλίνην τοῦ θανάτου. Ἄρωμα θεῖον τῆς Θρησκείας, σὲ ἀνέπνευσα ἔτι, μήπω ἐξατμισθὲν ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἀπιστίας· πυρσὲ εὐεργετικέ, ὅστις καθωδήγησας τὰ πρῶτα τῆς πρώτης νεότητος βήματα, σὲ ἐπανεῖδον καὶ πάλιν οὔπω σβεσθέντα ὑπὸ τοὺς ὑετοὺς καὶ τὰς τρικυμίας τῆς ἡλικίας, καὶ εἰς τὰς ἀκτῖνας σου τὰς παραμυθητικὰς καὶ ἐλπιδοφόρους, ἐπειράθη ὁ ἀνὴρ νὰ βαδίσῃ εἰς τοῦ παιδίου τὰ βήματα, ν' ἀνακαλέσῃ τὰς θελκτικωτάτας τῶν ἀναμνήσεων, καὶ νὰ ἐλπίσῃ εἰς τὰς γλυκυτέρας καὶ τὰς μᾶλλον παρηγορητικὰς τῶν ἐλπίδων. . . . Οὐδὲν εἶχεν ἀλλάξῃ· οὐδὲν ἐκτὸς ἐμοῦ, καὶ τοῦ ζῶντος κόσμου ἂν ἄλλον συνέτριψεν ὁ θάνατος, ἄλλον ἐσφενδόνισε μακρὰν τῆς μοίρας ἡ βουλή, καὶ ἄλλου τὴν καρδίαν ἢ τὸ πρόσωπον, οὕτω ἠλλοίωσεν ὁ χρόνος, ὥστε νὰ καταστῇ ἀγνώριστος. Εἰς τοὺς τοίχους, εἰς τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα τοῦ οἴκου, εἶδον ἔτι τὰ ὀνόματά μας διὰ μολυβδίδος ἢ ἥλων χαραχθέντα κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς. Πανταχοῦ τοῦ οἴκου εὕρισκον κατεσπαρμένας τῶν ἀθώων παιδικῶν χρόνων τὰς ἀνεπιλήστους ἀναμνήσεις. Εἰς τὴν τράπεζαν ἐκείνην ἐκαθήμεθα μελετῶντες, καὶ ἤδη βλέπω ἔτι τὰ ἴχνη τῶν γραμμῶν ἃς πκίζων ἐχάραξα ποτὲ διὰ τοῦ μικροῦ μαχαιριδίου μου. Εἰς τὸν κῆπον φύονται ἔτι αἱ γογγύλαι καὶ οἱ τρυφεροὶ τῶν ἄλλων φυτῶν βλαστοί. Ἀκμαῖαι θάλλουσιν αἱ δαμασκηνέαι, καὶ αἱ ῥοαὶ τοῦ κήπου καὶ τοῦ προαυλίου ἀνεπτύχθησαν πλειότερον, καὶ πλειότερον ἐγήρασαν. Τὰς ἐνθυμοῦμαι τρυφερὰ δενδύλλια. Ἤδη εἶναι δένδρα χωροῦντα πρὸς τὴν παρακμήν των. Μόνον αὐτά; . . .

Ἀλλὰ τῆς Ἐκκλησίας ἡ θέα ἐνέτεινε πάντα τῆς ψυχῆς μου τὰ μελαγχολικὰ αἰσθήματα, καὶ ἐπτέρωσε διὰ πτερῶν ὀργυιαίων τοὺς ῥεμβασμοὺς καὶ τοὺς ἰδανικοὺς τῆς καρδίας μου πόθους. Μελαγχολῶν μετηρσιούμην, καὶ μεταρσιούμενος ἐμελαγχόλων. Ἐγκατελίμπανον τὴν γῆν καὶ ἔσπευδον νὰ ἐπανέλθω ὅπως ἀναζητήσω τὰς ποθητὰς εἰκόνας, τὰς σκηνὰς καὶ τὰς θέσεις ἔνθα εἶχόν ποτε ἐκτυλιχθῆ. Κανδήλας φῶς ἀσθενὲς διέλυε μόλις τὸ ἐντὸς τοῦ ναΐσκου σκότος. Εἰς τὴν ὑποτρέμουσαν λάμψιν του αἱ εἰκόνες μοὶ ἐφαίνοντο κινούμεναι, ἐνῷ σκιαὶ πολύσχημοι διεγράφοντο ἐπὶ τῶν τοίχων καὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ ἐκκλησιδίου. Αἰφνίδιον ἀέρος πνεῦμα ἀσθενὲς διῆλθε συρίζον χαλαρῶς διά τινος ὀπῆς τοῦ φεγγίτου. Ἐνόμισα ὅτι ἤκουσα οἰμωγὴν καὶ φρικιῶν ἐρρίφθην δεόμενος ἐπὶ τῶν πλακῶν τῆς Ἐκκλησίας. Μικρὸν κατὰ μικρὸν κατηυνάσθη ἡ ἄκρα τοῦ ἐγκεφάλου μου ἔντασις. Ἠρεμώτερος τότε ἐψιθύρισα τοὺς ψαλμούς, καὶ ἀπεμνημόνευσα τὰς προσευχάς, ἃς παιδίον εἶχον ἀποστηθίσῃ. Εἴδες ποτέ, Λυσίμαχε, δεινῶς μαινόμενον τὸν ἄγριον τυφῶνα· ἤκουσας μυκωμένην τὴν τρικυμίαν, καὶ ὀργίλον τὸν ἄνεμον φεύγοντα γοργῶς, συνταράσσοντα τὸν πόντον, ἀνασπῶντα δένδρα, καὶ καταρρίπτοντα στέγας; Λεπτὸν νεφύδριον ἀναφαίνεται εἰς τὸν νότον. Ἥνοιξε τὰ στέρνα του, καὶ λεπτῆς βροχῆς ψεκάδες πίπτουσιν εἰς τὴν γῆν καὶ τὴν ἀφρισμένην θάλασσαν. Ἐκόπασεν ἡ θύελλα, καὶ τοῦ βορρᾶ τὸ ἄγριον πνεῦμα εἰς αὔραν ἤρεμον μετεβλήθη, θωπεύουσαν τὴν φύσιν καὶ μόλις πως δι' ἠπίας ψαύσεως ῥυτιδοῦσαν τοῦ πόντου τὴν ἔκτασιν. Εἶναι ἡ εἰκὼν τῆς τρικυμίας τῶν παθῶν καὶ τῶν αἰσθημάτων ὑφ' ὧν κατειχόμην, ὀδυνώμενος καὶ εὐδαιμονῶν ἐναλλὰξ ἄχρις οὗ, τῆς καρδίας βροχή, ἀπὸ τῶν βλεφάρων εἰς ἀραιὰς ῥανίδας καταλειβεῖσα, ἀνεκούφισε τὸ ἄλγος καὶ ἤνοιξε διέξοδον εἰς τὴν ὀξύτητα τοῦ πάθους ὅπερ μὲ ἀπέπνιγε καὶ μὲ κατεβίβρωσκε. Ἀνακούφισις, ἣν εἶχον ἀπομάθῃ ἀπὸ τοσούτων χρόνων, σὲ ἀνεῦρον, φεῦ! στιγμιαίως, εἰς τὴν μικρὰν ἐξοχικὴν Ἐκκλησίαν, ὑπὸ τὴν γοητείαν τόσων ὀνείρων καὶ ἀναμνήσεων θελκτικῶν, εἰς ἃς δὲν ἐτόλμων πλέον νὰ ἐλπίζω, ὁ χωρισμὸς ὅρως τῶν ὁποίων ἐξέκαιε καὶ ἐσπάρασσε τὰ σπλάγχνα μου. Πεῖρα τοῦ κόσμου, γνῶσις κατάρατος, φαρμακεύουσα τῶν θνητῶν τὴν ζωήν, καὶ παράσσουσα τὴν γαλήνην, διατί νὰ φωτίσῃς τὸν νοῦν μου ἀφοῦ ἔμελλες νὰ σκοτίσῃς τὴν καρδίαν μου; Καὶ τί ἀγαθὸν εἶσαι λοιπόν, πεῖρα ἀνηλεής, ἀφοῦ ἡ πνοή σου μαραίνει τοῦ βίου μας τὰ ἄνθη, διαστρέφει τὴν ἀθωότητα τῶν πρώτων μας ἡμερῶν, καὶ μίαν πρὸς μίαν καταρρίπτει οἰκτρῶς ὅλας τὰς φαιδρὰς ὀνειροπολήσεις, καὶ τὰς ποθεινὰς τῆς χρυσῆς νεότητος προσδοκίας; Σὲ ὀνομάζουσι σοφὴν διδάσκαλον, καὶ εἶσαι τέρας, συντηρούμενον διὰ τοῦ θανάτου τῶν ὡραιοτέρων ὀνειροπολημάτων τῆς νεότητος, καὶ τοῦ μαρασμοῦ τῶν ἡδυτέρων, τῶν σεμνοτέρων καὶ εὐλογωτέρων ἐλπίδων μας. Ἡ πολυπειρος ἀκμὴ ἀφ' ἑνός, πέραν τῆς ὁποίας παγερὸν προβάλλει τὸ κατεσκληκὸς γῆρας, καὶ ἡ ἄπειρος νεότης ἀφ' ἑτέρου, ἡ ῥοδινὴ καὶ ἀκτινοβόλος, ἡ καὶ τῶν ὁλισθημάτων αὐτῆς τὴν ἐπιεικῆ συγγνώμην ἐν αὐταῖς ταῖς παρεκτροπαῖς της ἐγκλείουσα. Τίς θὰ ἐδίσταζε νὰ ἐκλέξῃ, καὶ διατί τὴν ἀδυσώπητον πεῖραν, τὴν φαρμακεύτριαν αὐτήν, τὴν διὰ τῆς πνοῆς τῆς πραγματικότητος διασκεδάζουσαν μακρὰν τοὺς χρυσοῦς ἀτμοὺς τῆς νεότητος, καὶ διὰ γέλωτος σαρδονικοῦ καὶ χειρονομίας καὶ βλέμματος ἀμειλίκτου δεικνύουσαν ὅλην τὴν ἀθλιότητα

πότης Λιχτενσταΐν μετὰ μακρὰν ἀνάπαυλαν· πολλάκις ἀντιμετώπισα τὸν θάνατον καὶ εἶμαι γέρων ἤδη, ὥστε δὲν φοβοῦμαι. Ἐὰν αὔριον ὤφειλον νὰ πληρώσω τὸ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα χρέος, θὰ παραδώσῃς τὴν Μαρίαν, τὸ ἀγαπητόν μου τέκνον.

— Πάτερ μου, ἔκραξεν ὁ Γεώργιος τείνων τὴν χεῖρα εἰς τὸν ἱππότην, ἀφήσατε αὐτὰς τὰς σκέψεις. Θὰ ζήσητε ἐπὶ μακρὸν εἰσέτι πρὸς εὐτυχίαν μας.

— Ἴσως ναί, ἀπήντησεν ὁ ἱππότης διὰ φωνῆς σταθερᾶς, ἴσως καὶ ὄχι! Θὰ ἦτο ἀνοησία νὰ σὲ συμβουλεύσω νὰ φείδησαι τῆς ζωῆς σου ἐν τῇ μάχῃ διότι δὲν θὰ μὲ ἤκουες, σὲ παρακαλῶ ὅμως νὰ ἀναλογισθῇς τὴν νεαράν σου σύζυγον καὶ νὰ μὴ ῥιφθῇς τυφλῶς ἐν μέσῳ τῶν κινδύνων. Μοὶ τὸ ὑπόσχεσαι; Δὲν ἔχει οὕτω;

— Μάλιστα, ἰδοὺ τὴν χεῖρά μου. Θὰ κάμω τὸ καθῆκόν μου, δὲν θὰ ἐκτεθῶ ἀπερισκέπτως, ἀλλὰ καὶ σεῖς πάτερ μου, δύνασθε νὰ ὑποσχεθῆτε τὸ αὐτό.

— Μάλιστα, μάλιστα, ἀλλ' ἂς ἀφήσωμεν αὐτὰ τώρα. Ἐὰν κατὰ τύχην φονευθῶ, αὔριον θὰ ἐκτελέσωσι τὰς τελευταίας μου θελήσεις, ἃς κατέθεσα εἰς τὰς χεῖρας τοῦ δουκός. Ὁ τίτλος Λιχτενσταΐν θὰ σὲ περιβάλῃ. Τὸ ὄνομά μου σβέννυται μετ' ἐμοῦ ἐν τῇ χώρᾳ! Εἴθε τὸ ἰδικόν σου ἐπὶ μακρότερον ν' ἀντηχῇ ἐν αὐτῇ.

Ὁ νεανίας, βαθέως συγκεκινημένος ὑπὸ τοῦ λόγου τούτου, ἔμελλε ν' ἀπαντήσῃ ὅταν λίαν γνωστὴ φωνὴ ἐκάλεσεν αὐτὸν διὰ τοῦ ὀνόματός του. Ἦτο ὁ δοῦξ ὅστις ἐζήτει αὐτόν. Ἔσφιγξε τὴν χεῖρα τοῦ πενθεροῦ του καὶ μετέβη ἀμέσως παρὰ τῷ Οὐλρίχῳ τῆς Βυρτεμβέργης.

— Καλημέρα Στουρμφέδερ, εἶπεν ὁ δοῦξ, τοῦ ὁποίου τὸ μέτωπον ἐφαιδρύνθη ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ Γεωργίου· λέγω καλημέραν, διότι οἱ πετεινοὶ λαλοῦσιν ἤδη, ἐκεῖ κάτω εἰς τὸ χωρίον. Πῶς πηγαίνει ἡ σύζυγός σου; Ἔκλαιε πολὺ ὅταν τὴν ἀφῆκες;

— Ναὶ ἔκλαυσεν, εἶπεν ὁ Γεώργιος, ἀλλ' οὐδὲν παράπονον ἐξῆλθε τῶν χειλέων της.

— Ἐφάνη ἀξία ἑαυτῆς, μὰ τὸν ἅγιον Οὐβέρτον. Σπανίως εἶδον θαρραλεωτέραν γυναῖκα. Ἐὰν δὲν ἦτο σκότος, θὰ ἠδυνάμην ν' ἀναγνώσω εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σου καὶ νὰ βεβαιωθῶ ἐὰν ἦσαι διατεθειμένος νὰ πολεμήσῃς καὶ ἐὰν ἐπιθυμῇς νὰ συμπλακῇς μετὰ τῶν Συμμάχων.

— Ὁρίσατε τὴν θέσιν, εἰς ἣν ὀφείλω νὰ ὑπάγω καὶ θὰ μὲ ἴδητε τρέχοντα καλπαστικῶς. Νομίζετε, ὅτι ὁ γάμος μ' ἔκαμε νὰ λησμονήσω ὅ,τι ἔμαθον παρ' ὑμῶν; ὅτι δὲν πρέπει τις ν' ἀποθαρρύνηται μήτε ἐν τῇ εὐτυχίᾳ, μήτε ἐν τῇ δυστυχίᾳ.

— Ἔχεις δίκαιον. Δὲν περιέμενον ὀλιγώτερα παρὰ τοῦ πιστοῦ μου σημαιοφόρου. Σήμερον, ἄλλος θὰ κρατῇ τὴν σημαίαν μου, διότι σοὶ ἐπεφύλαξα σπουδαιοτέραν ἀποστολήν. Λάβε μετὰ σοῦ ἑκατὸν ἑξήκοντα ἱππεῖς ἐκ τῶν περιστοιχούντων ἡμᾶς καὶ διευθύνθητι κατ' εὐθεῖαν εἰς Οὐντερτουρκχαΐμ. Δύναται νὰ μὴ εἶνε ἐλευθέρα ἡ ὁδὸς καὶ νὰ κατέβησαν ἐξ Ἔσλιγκεν, ὅπως μᾶς ἐμποδίσωσι νὰ διέλθωμεν. Τί θὰ κάμῃς ἂν συνέβῃ τι τοιοῦτον;

— Αἴ! καλά, τῇ βοηθείᾳ τοῦ Θεοῦ, θὰ ἐπιπέσω κατ' αὐτῶν μετὰ τῶν ἑκατὸν ἑξήκοντα ἱππέων μου καὶ ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ μέγας στρατὸς θὰ περάσω πέραν· ἐὰν ὅμως εἶνε πολλοὶ θὰ προστατεύσω τὸν δρόμον μέχρις ὅτι φθάσητε μετὰ τοῦ στρατοῦ.

— Πολὺ καλά, ὁμιλεῖς ὡς συνετὸς καὶ ἀνδρεῖος ἀρχηγὸς εἶπεν ὁ δοῦξ. Καὶ ἐὰν ἐπιπέσῃς κατ' αὐτῶν, ὡς ἐπέπεσες κατ' ἐμοῦ ἐν Λιχτενσταΐν, βεβαίως καὶ μεταξὺ ἑξακοσίων ἐχθρῶν θὰ ἀνοίξῃς δρόμον. Οἱ ἱππεῖς τοὺς ὁποίους σοὶ δίδω εἶνε πιστοί· εἶνε οἱ κρεωπῶλαι καὶ σαγματοποιοὶ τῆς Στουτγάρδης καὶ τῶν ἄλλων πόλεων. Τοὺς γνωρίζω, διότι τοὺς εἶδον εἰς πολλὰς μάχας· εἶνε ἀνδρεῖοι δυνάμενοι νὰ διασχίσωσι κεφαλὴν μέχρι τοῦ στέρνου. Κρατοῦντες τὴν μάχαιραν, θὰ σὲ ἀκολουθήσωσι μέχρι τοῦ Ἅδου, ἐὰν δυνηθῇ νὰ τοὺς προσελκύσῃ, ἐκεῖνος διὰ τὸν ὁποῖον θὰ πλήξωσιν εἰς τὴν κεφαλὴν οὐδενὸς ἔχει ἀνάγκην ἰατροῦ πλέον ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.

— Πρέπει νὰ καταλάβω θέσεις ἐν Οὐντερτουρκχαΐμ;

— Θὰ εὕρῃς ἐκεῖ ἐπὶ ὑψώματός τινος τοὺς μισθοφόρους ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Γεωργίου Χέβεν καὶ τοῦ Σταϊνσμπεργ. Τὸ σύνθημα εἶνε! Ζήτω ὁ Οὐλρῖχος· θὰ εἴπῃς εἰς τοὺς δύο αὐτοὺς ἱππότας ν' ἀντιστῶσι ἕως τὰς πέντε. Πρὶν δ' ἐξημερώσῃ θὰ φέρω ἐπικουρίαν αὐτοῖς 10 χιλιάδας ἀνδρῶν καὶ ἔπειτα θ' ἀναμείνωμεν τοὺς Συμμάχους μετὰ θάρρους! Χαῖρε Γεώργιε!

Ὁ νεανίας ἀπήντησεν εἰς τὸν χαιρετισμὸν τοῦτον ὑποκλίνων εὐσεβάστως. Ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀνδρείων ἱππέων καὶ διέδραμε μετ' αὐτῶν τὴν κοιλάδα. Ἦσαν ἄνθρωποι ῥωμαλέοι, εὐρύνωτοι καὶ στιβαροί· ὑπὸ τὰ κράνη, πυρώδεις ὀφθαλμοὶ καὶ πλατεῖαι μορφαὶ ἐμειδίων αὐτῷ. Ἐθεώρει δὲ ὡς τιμητικὴν διάκρισιν νὰ διοικῇ τοιούτους ἄνδρας.

Ἐπλησίασαν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ῥύτεμβεργ, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου ὑψοῦτο ἄνωθεν τῆς ὡραίας κοιλάδος τοῦ Νέκαρ ὁ κληρονομικὸς πύργος τοῦ Βύρτεμβεργ. Ἐρωτίζετο ἀμυδρῶς ὑπὸ τῶν ἀστέρων, ὁ δὲ Γεώργιος ἐδυσκολεύθη νὰ διακρίνῃ τοὺς ὑπερμεγέθεις αὐτοῦ ὄγκους. Οὐχ ἧττον ἐπανειλημμένως προσέβλεψεν ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων καὶ τοίχων αὐτοῦ. Ἀνεμιμνήσκετο τὴν νύκτα, καθ' ἣν ἐν τῷ σπηλαίῳ ὁ Οὐλρῖχος ὡμίλει μετὰ πόνου περὶ τοῦ πύργου τῶν πατέρων του, ἀπὸ τοῦ ὁποίου εἶχε δεσπόσει ἄλλοτε ὡραίας χώρας πλήρους ἀμπελώνων, καρπῶν καὶ πλουσίων ἀμητῶν. Ἐβυθίσθη εἰς βαθείας σκέψεις περὶ τῆς δυστυχοῦς εἱμαρμένης τοῦ πρίγκιπος τούτου, ἥτις ἐφαίνετο εἰσέτι ἀμφισβητοῦσα αὐτῷ τὴν κατοχὴν τῆς ὡραίας ταύτης χώρας. Ἀνεμνήσθη τοῦ μοναδικοῦ ἐκείνου κράματος τοῦ χαρα-

μας, διατί νὰ ἐπιζητῶμεν ἀπλήστως οἱ ἄνθρωποι, ἀφοῦ αὐτῆς ἡ ἀπόκτησις θὰ σημάνῃ τὸ τέλος τῆς ἀνωδύνου ζωῆς καὶ τῆς χαρᾶς μας;...

Ὁ ποὺς μου προσέκοψεν εἰς ξύλινον βάθρον, ἐφ' οὗ μέλαν ὁλοσηρικὸν ἡπλοῦτο πλουσίως. Λαμπάδες ἔκειντο κανονικῶς τεταγμέναι πέριξ τοῦ ἐξέχοντος ἐκείνου, ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας τάφου, καὶ στέφανοι κατατεθέντες ἐν ὥρᾳ ὑπερτάτης σπαραχθείσης φιλοστοργίας ὑικῆς, ἐφαίνοντο ἀμυδρῶς ἐπὶ τῶν τοίχων καὶ τοῦ καλύπτοντος αὐτοὺς μέλανος ὁλοσηρικοῦ. Ἀνέγνωσα τὸ ὄνομα τοῦ νεκροῦ. Κεῖσαι ἐδῶ, εἰς τὴν πατρίδα σου φίλτατε φίλε. Σὲ ἐγνώρισα ζῶντα, καὶ θανόντα σὲ ἐθρήνησα. Θανὼν ἔλυσας τὰ αἰνίγματα ἅτινα σὲ ἀπησχόλουν ἐν τῇ ζωῇ, ἱκανοποίησας τὸ ἄπληστον ἐκεῖνο αἴσθημα τῆς γνώσεως ὅπερ σὲ κατεβίβρωσκε, καὶ ἐτήρει μετέωρον τὸ πνεῦμά σου μεταξὺ τῆς προσδοκίας ἄλλης ζωῆς, καὶ τῆς λήθης καὶ τῆς γαλήνης τῆς ἀνυπαρξίας; Ματαίως προσκολλῶ τὸ ὠΐς μου παρὰ τὸν σταυρὸν τοῦ τάφου σου, πειρώμενος νὰ ἀκούσω τὴν φίλην φωνήν σου ἑρμηνεύουσάν μοι, ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς γῆς, τὰς ἀπορίας, τοὺς φόβους καὶ τὰ αἰνίγματα ἅτινα ὁμοῦ συνεζητοῦμεν ἄλλοτε, καὶ ἀπέλπιδες περὶ τῆς λύσεώς των τὰ ἐγκατελιμπάνομεν τηροῦντες ἐν ἑαυτοῖς τὸ τελικὸν πόρισμα τῶν μελετῶν μας, χωρὶς νὰ τὸ ἐκφράζωμεν. Βεβκίως ἀναγεγνώσκει τὴν στιγμὴν ταύτην εἰς τὴν καρδίαν μου, διότι, παρὰ πάσας τὰς ἀμφιβολίας τὰς σπαραττούσας κατὰ στιγμὰς τὴν συνείδησιν, ὑπάρχει ἐν ἡμῖν φωνὴ μυστικὴ ἐξαγγέλλουσα τὴν ὕπαρξιν ἄλλης ζωῆς, ὅπου οἱ δίκαιοι ἀνευρίσκουσι τὴν ἀμοιβὴν τῆς ἀρετῆς των, καὶ τὴν Εἰρήνην ἣν παραφόρως ἠγάπησαν εἰς τὴν γῆν χωρὶς νὰ τὴν ἔχωσι πάντοτε... Προηγήθης ἁπλῶς. Βραδύτερον οἱ οἰκεῖοι καὶ οἱ φίλοι θὰ ἀκολουθήσωσι. Ποία προσδοκία, ποία ἐλπὶς καὶ ἀνακούφισις νὰ ἦναι τις πεπεισμένος διὰ τῆς πίστεως ὅτι θὰ ζήσῃ ὅτκν ἀποθάνῃ, καὶ ἀνευρίσκων εἰς τοὺς ἄλλους κόσμους τοὺς προσφιλεῖς οὓς ἐγνώρισεν ἐδῶ, οὓς ἠγάπησε, καὶ μεθ' ὧν ἀλύτως συνεδέθη ὡς πατήρ, ὡς υἱὸς ἢ ὡς φίλος, θὰ διέλθῃ ἐν ὑπάρξει ἀνωδύνῳ καὶ θείᾳ ἐκστάσει τὸν ἀτελεύτητον χρόνον ὃν ἡ Θρησκεία ὑπόσχεται εἰς τοὺς δικαίους καὶ τοὺς εὐσεβεῖς;

Τριγμὸν ἀσθενῆ βκλοῦσα ἡ θρυαλλὶς τῆς κανδήλας ἀπεσβέσθη ἐν μέσῳ αἰφνιδίας καὶ στιγμιαίας λάμψεως ἰσχυροτέρας. Ἀπέμεινα εἰς σκότος ψηλαφητόν. Ὑστάτην καὶ ταχείαν ψιθυρίσας προσευχὴν ἐξῆλθον τοῦ ναΐσκου. Παχὺ νέφος καλύπτον ἄχρι τῆς ὥρας ἐκείνης τὸν δίσκον τῆς σελήνης διεσκεδάσθη μακρὰν ἀφὲν ἐλευθέρας τὰς ἀκτῖνας νὰ φωτίσωσι τὰ περὶξ ἀντικείμενα. Τὰ πάντα ἀνεγνώρισα. Ἐκεῖ που ὅμως ἐν τῇ αὐλῇ λευκόν τι ἀντικείμενον προέβαλεν ἀπὸ τῆς γῆς οἱονεὶ ἐκλιπαροῦν τοῦ κόσμου τὴν ζωὴν καὶ τὴν στοργήν. Κλῶνες βασιλικοῦ ἐφύοντο πέριξ. Ἐπλησίασα. Ἀλλοίμονον! ἦτο τάφος κόρης νεαρᾶς, σκεύους ἐκλεκτοῦ ἐν ᾧ ἐναμίλλως ἔθαλλε σεμνότης, χάρις, καλλονή. Ὁ θάνατος συνέτριψε τὴν θελκτικὴν ὕπαρξιν. Ἀπεσβέσθη ὁ μέλας ὀφθαλμός, καὶ εἰς γῆν ἐλύθη τὸ ἐπίχαρι σῶμα. Ἀλλὰ δὲν ἀπέθανεν. Ἐκτὸς τῆς μνήμης, ζῇ, ἐκεῖ ἔνθα ἀμέριμνοι βιοῦσι τοῦ οὐρανοῦ οἱ φυγάδες. Ἦτο πένθιμος ἡ ἐσχάτη ἀνάμνησις ἣν ἔλαβον ἐξερχόμενος τοῦ οἴκου. Ἀνεῦρον τὴν τρίβον. Ἐχώρησα πρὸς τὴν κατοικίαν μου, καὶ ὅτε τῆς Ἠοῦς αἱ πρῶται ἀπαυγαὶ ἐρρόδισαν τὴν ἀνατολὴν ἔφθασα εἰς τὸν ἐρημικὸν οἶκον μου τῆς Ἀνωμερᾶς[1] ὑπόθεν ἄπληστον περιήγαγον εἰς τὴν ὡραίαν ἐκείνην λεκάνην τὸ ἄϋπνον ὄμμα μου. Ἤδη τῆς Κουκουλοῦς[2] ἡ ὀξυτέρα κορυφὴ λούεται ὑπὸ τοῦ φωτὸς τοῦ ἀνατείλαντος ἡλίου. Οἱ κώδωνες τῆς μονῆς Τουρλιανῆς, καλοῦσιν εἰς τὴν εὐσεβῆ προσευχὴν τοὺς ἀγρότας. Ἀ! Λυσίμαχε, τὸ θέαμα εἶναι ἀνέκφραστον, καὶ ἐὰν ὁ ἐξωτερικὸς κόσμος ἠδύνατο νὰ ἰάνῃ τὸ χαῖνον τραῦμα τῆς καρδίας μου, νομίζω, ὅτι ἐδῶ ὁ δυστυχὴς φίλος, τὸ ἀγαπητόν σου τέκνον ὡς τὸν ἀπεκάλεις, ὁ Σθένελός σου ἤθελεν ἐπανεύρῃ τὴν εὐτυχίαν τῶν πρώτων του ἡμερῶν, ὅτε ἄγευστος τῶν πικριῶν καὶ τῆς πείρας τοῦ κόσμου, καὶ ἄγνωστος εἰς τὴν κόρην ἐκείνην ἐν ᾗ συνεκεντρώθη τοῦ βίου του παντὸς ἡ χαρὰ καὶ ἡ ὀδύνη διήρχετο τὰς ἡμέρας του, ἐδῶ, εἰς τὸν αὐτὸν οἶκον, εἰς τὰς αὐτὰς θέσεις, ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἀτμοσφαῖραν, τὸν αὐτὸν σπινθηροβόλον ἥλιον καὶ παρ' αὐτὴν τὴν γλαυκὴν θάλασσαν ἅτινα βλέπει καὶ τὴν ὥραν ταύτην, τὴν κεφαλὴν στηρίζων περιλύπως ἐπὶ τοῦ παραθύρου του καὶ καταρώμενος τὴν πεῖραν καὶ τὴν γνῶσιν τοῦ κόσμου, ἀφοῦ δι' αὐτῆς ἐφαρμακεύθη ἡ καρδία του...

(Ἕπεται συνέχεια)

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΓΑΝΕΛΗΣ

[1] Ἔξοχὴ ἐν Μυκόνῳ ἔνθα καὶ ἡ εὐαγὴς μονὴ Παναγίας τῆς Τουρλιανῆς, καὶ ἡ γυναικεία τοῦ Παλαιοκάστρου μονή.

[2] Μικρὸν βουνὸν ὑπερκείμενον τῆς λεκάνης τῆς Ἀνωμερᾶς.

ΤΟ ΧΩΡΙΟΝ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΟΣ

Πρὸς τὸν κ. Συντάκτην τοῦ ἀξιολόγου Περιοδικοῦ «Ἑβδομάδος.»

Κύριε Συντάκτα!

Εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 207 τῆς «Ἐφημερίδος» Κορομηλᾶ ἀνέγνων ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «*Ἑρμηνεία Πλατωνικοῦ χωρίου*», πραγματείαν τινα, ἐν ᾗ παριστᾶται ὅτι ὁ κ. Dupuis κατώρθωσε νὰ ἑρμηνεύσῃ χωρίον περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ ὀγδόου βιβλίου τῆς Πολιτείας τοῦ Πλάτωνος ἀπαντῶν, καὶ παρὰ πάντων τῶν Σχολιαστῶν αὐτοῦ ὡς σκοτεινότατον θεωρούμενον· «*μάτην δὲ μέχρι τοῦδε κατέγειναν εἰς τὴν εὕρεσιν αὐτοῦ οἱ ἀσχοληθέντες περὶ τὸ ἐν λόγῳ χωρίον φιλόλογοι, φιλόσοφοι καὶ μαθηματικοὶ κτλ. κτλ.*»

Ἐπιτρέψατέ μοι, φίλε Συντάκτα, νὰ κάμω τὴν παρατήρησιν ἐνταῦθα ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος χωρίον τοῦ Πλάτωνος ἡρμήνευσε πρὸ τοῦ Dupuis καὶ κάλλιστα διεφώτισεν ὁ κράτιστος τῶν παρ' ἡμῖν πολυμαθῶν, μακαρίτης ἤδη Στέφανος Καραθεοδωρῆς, καὶ ἀνεῦρε τὸν παρ' αὐτῷ ἐπιζητούμενον ἀριθμὸν ἐν τῇ σοφῇ αὐτοῦ Πραγματείᾳ, τῇ ἐπιγραφομένῃ «*Περὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς εἶ*». Ταύτης περίληψιν ἐδημοσίευσεν ἐν φυλλαδίῳ πρό τινων ἐτῶν καὶ ὁ μακαρίτης καθηγητὴς τῆς Φιλοσοφίας ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ, Κ. Εὐθυβούλης. Τὸ φυλλάδιον τοῦτο ἀνέγνων ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ μακαρίτου Διδασκάλου τοῦ Γένους, Κωνσταντίνου Ἀσωπίου, ἔχοντος δύο ἀντίτυπα, ἐξ ὧν ἐδωρήσατό μοι τὸ ἕν.

Βλέπετε λοιπόν, φίλε Συντάκτα! ὅτι πρῶτος ὁ ἡμέτερος Καραθεοδωρῆς ἡρμήνευσε τὸ χωρίον καὶ τὸν παρ' αὐτῷ ἀριθμὸν ἀνεῦρε, καὶ οὐχὶ ὁ σοφὸς Dupuis, ὅστις ἐκ τῶν τοῦ Καραθεοδωρῆ παρέλαβεν ἴσως ὅσα ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ ἐπετηρίδι τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐμψύχωσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν· διότι, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀναγινώσκοντί μοι τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἐν τῇ *Ἐφημερίδι* πραγματείαν, ἐφαίνετο ὡς εἰ ἀνεγίνωσκον τὴν τοῦ κ. Εὐθυβούλη Σύνοψιν τοῦ πολυμαθεστάτου πονήματος τοῦ Καραθεοδωρῆ.

Ἀλλ' ἡμεῖς ἀμελοῦντες τὰ ἡμέτερα, καὶ σχεδὸν ἀγνοοῦντες τὴν παρ' ἡμῖν ἐπιστημονικὴν κίνησιν ἐν ταῖς τοῦ ἐπιστητοῦ σπουδαῖς, διατελοῦμεν τεθηπότες περὶ τὰ ξένα, καὶ ἁρπάζομεν ἀμελλητεὶ τὰς γνώσεις ἐκ τῶν ξένων, ὥσπερ αἱ χῆνες τὰς τροφάς, κατὰ τὸν σοφὸν Πλούταρχον, καὶ τότε τί ὠφελεῖ ἂν σπουδάζωμεν ἐν Γερμανίᾳ καὶ τῇ λοιπῇ σοφῇ Εὐρώπῃ· τὴν δὲ ἐμβρίθειαν καὶ σοβαρότητα καὶ τὴν περὶ τὰς ἐπιστημονικὰς γνώσεις ἐξακρίβωσιν τῶν σοφῶν αὐτῆς δὲν ἀπομιμούμεθα, οὐδὲ προσπαθοῦμεν ἀληθῶς νὰ παραλάβωμεν ὡς ἐμπρέπει Ἕλλησιν, ἀλλ' ἐψιμυθιωμένοι ἐπιστημονικῇ τινι εὐρωπαϊκῇ χροιᾷ, κατερχόμεθα εἰς τὸ στάδιον τῶν γραμμάτων· τί ὠφελεῖ, λέγομεν, τοῦτο; βεβαίως οὐδέν, ὡς καὶ αὐτοὶ οὗτοι οἱ ἐν τῇ *Ἐφημερίδι* γράψαντες μετὰ δευτέρας σκέψεις, σοφωτέρας πάντοτε τῶν πρώτων, ἀναγνωρίσουσιν ἀφεύκτως. Τοῦτο ἡ ἀληθὴς ἐπιστήμη ἀπαιτεῖ.

ΑΘΑΝ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ, *Ἠπειρώτης*
Σχολάρχης.

Ο ΜΕΓΑΣ ΔΩΡΗΤΗΣ

Κύριε Συντάκτα τῆς «Ἑβδομάδος».

Ὅτε, κατὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1827, ὁ ἀείμνηστος Ἰωάννης Κυβερνήτης κατῆλθεν εἰς Ἀγκῶνα, ἵνα ἐκεῖθεν μεταβῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἥτις ἐκάλεσεν αὐτὸν ὡς κυβερνήτην αὐτῆς, συνωδεύετο, ἐκτὸς τοῦ Ἰακώβου Ῥίζου, Ε. Α. Bètant, Νικολάου Μαυρομμάτη, Γεωργίου Μπέτζου καί τινων ἄλλων καὶ παρὰ τοῦ Ἰωάννου Τομπόλη, κατὰ τὰς οἰκογενειακάς μου σημειώσεις.

Μ' ὅλην τὴν διαφορὰν τοῦ ἀρχικοῦ γράμματος τοῦ ἐπιθέτου, φρονῶ, ὅτι ὁ σύνοδος τοῦ Κυβερνήτου Τομπόλης εἶναι αὐτὸς ὁ Ἰωάννης Δομπόλης, ὅστις ἀφιέρωσεν ἅπασαν τὴν σπουδαίαν περιουσίαν αὐτοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα, κατὰ τὴν ἀγγελίαν τὴν δημοσιευθεῖσαν ἐν τῷ ἀπὸ 16 Ἰουνίου ε. ε. ὑπ'ἀρ. 120 φύλλῳ ὑμῶν, ὑπὸ τὸν τίτλον: *Πότε θὰ ἔλθῃ ἡ 4η Ἰανουαρίου 1906;* Ἡ γνώμη μου αὕτη ἐνισχύεται ἄλλως τε καὶ παρὰ τῶν παρ' ὑμῶν ἀναφερομένων δωρεῶν, αἵτινες ἐγένοντο εἰς τὸν Δομπόλην παρὰ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Κυβερνήτου.

Κατὰ τὰς ἀναμνήσεις μου, ὁ Τομπόλης ἦτο λίαν οἰκεῖος καὶ ἀγαπητὸς τοῦ Ι. Καποδιστρίου καὶ ἐξεπλήρου παρ'αὐτῷ χρέη οἰκονόμου. Ἐνθυμοῦμαι δὲ τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον: Ὁ Ι. Καποδίστριας δὲν ἔπινε καθαρὸν καφέ, ἀλλὰ μεμιγμένον μετὰ κριθῆς καὶ ἐπειδὴ ὁ Τομπόλης δὲν ἠδύνατο ἢ δὲν ἤθελε νὰ ἐκτελέσῃ ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τῆς Εἰρήνης ἐν ᾧ κατέλυσεν ὁ Κυβερνήτης ἐν Ἀγκῶνι τὰ πρὸς τὴν ἀναμίξιν ταύτην ἀναγκαῖα, ἀπετείνετο εἰς Ἑλληνίδα φίλης οἰκογενείας.

Ἔρρωσθε.

Ἀθῆναι, 30 Ἰουλίου 1886.

Α. Γ. ΔΟΥΓΟΥΤΗΣ

ΤΟ ΣΧΟΙΝΙ

(Συνέχεια καὶ τέλος).

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας φρικίασις διέδραμε τὸ ἀκροατήριον. Καίτοι δὲ δὲν ἐνοήθη ἡ ἀπαισία σχέσις, ἥτις συνέδεε τὸ νόσημα τοῦ δυσμοίρου λωβοῦ πρὸς τὸ σχοινίον, ὅπερ θ' ἀπέκτα οὗτος διὰ τῆς ἐλεημοσύνης τοῦ διαβάτου, καίτοι ἀκατάληπτοι ἦσαν οἱ λόγοι καὶ ἄγνωστον τὸ τέλος, εἰς ὃ ἀνεφέροντο, ἐν τούτοις πάντες ἐρρίγησαν εἰς τὸ ἄκουσμα διότι προησθάνθησαν ὅτι θὰ εἴπετό φοβερόν τι καὶ ἀποτρόπαιον. Καὶ πράγματι. Οἱ τελευταῖοι λόγοι τοῦ ταλαιπώρου ἐκείνου, ἦσαν ἡ ἀρχὴ τοῦ φρικτοῦ ἐπιλόγου τῆς ζωῆς του.

Κραυγαὶ θλίψεως, κινήματα ὀίκτου, ἐπηκολούθησαν. Οἱ ἄνδρες ἐταράσσοντο, αἱ κυρίαι συνεκινοῦντο· μεθ' ὅλην δὲ τὴν ἔλλειψιν τοῦ φωτός, διεκρίνετο ἡ ἀγωνία, ἥτις ἐζωγραφήθη ἐπὶ τῶν ὠχρῶν προσώπων των καὶ μετεδίδετο ἐκ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλο παρέχουσα εἰς τὴν ὅλην σκηνὴν θλιβεράν τινα ἀπόψιν.

— Θὰ τὸ ἤθελε διὰ νὰ κρεμασθῇ ὁ δυστυχής· ἐψιθύρισε συμπαθῶς μία τῶν κυριῶν, διακόπτουσα πρώτη τὴν ἐπικρατήσασαν σιγήν.

— Ἀφῆτε τώρα τὰς προφητείας· ἀπήντησε δυσχεραίνουσα ἡ ἄλλη.

— Στοιχηματίζω! ἐπέμεινεν ἡ προσλαλήσασα.

Ἀλλὰ τὴν φοραν ταύτην οὐδεὶς τῇ ἀπεκρίθη. Πάντες ἦσαν ἐστραμμένοι πρὸς τὸν διηγούμενον.

◇

— Σᾶς εἶπον ἐξ ἀρχῆς, ὑπέλαβεν οὗτος, ὅτι ἡ διήγησίς μου δὲν εἶνε εὐάρεστος. Ἤθελα καὶ ἐγὼ νὰ σᾶς εὐχαριστήσω μᾶλλον, παρὰ νὰ σᾶς λυπήσω καὶ θὰ ἐπροτίμων βεβαίως νὰ κερδήσω κἄτι ἐκ τῆς καλῆς ἐντυπώσεως τὴν ὁποίαν θὰ ἔκαμνε καμμία αἰσθηματικὴ διήγησις μὲ ὡραίας κόρας, μὲ ἱπποτικοὺς ἥρωας καὶ μὲ θερμὰ φιλήματα. Θὰ ἔθετα μάλιστα εἰς τὸ πρόσωπον μιᾶς μελαγχροινῆς τὰ ὡραῖα χαρακτηριστικὰ τῆς δεσποινίδος διὰ τὴν ὁποίαν μὲ πονεῖ τὸ δόντι.....

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ἐγένετο στιγμιαία διακοπὴ ὑπὸ βηχὸς προσποιημένου, ἀγνώστου προελεύσεως, φαιδρύναντος ἐπ' ὀλίγον τὸ ἀκροατήριον.

— .... Καὶ θὰ κατώρθουν οὕτω, διὰ πλαγίου μέσου, νὰ τῇ ἐκφράσω ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον, πάσχω διότι κρύπτω καὶ θὰ πάθω... ἂν φανερώσω· ἀλλὰ σᾶς εἶπον, ὅτι ἡ διήγησίς μου σχετίζεται πρὸς ζήτημα, ὅπερ ἀνεκινήθη τώρα τελευταίως ὑπὸ τοῦ τύπου καὶ ἀναφέρεται εἰς ταλαιπώρους πάσχοντας τῶν ὁποίων τὴν περίθαλψιν ἐπιζητοῦσι καρδίαι εὐσπλαχνικαί. Ἂν σᾶς κουράζῃ τὴν διακόπτω. Εἰπῆτε ὅτι ἀνεγνώσατε τὴν ἀρχὴν καὶ ἐχάσατε τὴν συνέχειαν.

— Ὄχι!

— Ποσῶς!

— Ἐξακολουθήσατε λοιπόν!

— Πάρα πολὺ τὸ ἐτραβήξατε αὐτὸ τὸ σχοινί!...

— Τὸ ἔκαμα, κυρία μου, διὰ νὰ κοπῇ ἢ αὐτὸ ἢ ἡ συγκίνησίς σας. Ἐπέτυχα τὸ δεύτερον καὶ ἐξακολουθῶ.

◇

— Τί εἴπες; τὸν ἠρώτησα· δὲν ἐκατάλαβα παρὰ μόνον πῶς βασανίζεσαι ἀπὸ κακὴ ἀρρώστια. Γι' αὐτὸ ἀναγκάζεσαι νὰ ζητιανεύῃς τέτοια ὥρα. Μάλιστα. Ἀλλὰ τὸ σκοινὶ ὁ λάκκος; Τί θέλεις νὰ πῇς;

— Ἄκουσε λοιπὸν νὰ σοῦ τὰ πῶ ξάστερα. Ἐσεῖς τὰ ἀρχοντόπουλα ποῦ βρίσκεστε στῆς πολιτείαις δὲν ἠμπορεῖτε νὰ τὰ καταλάβετε αὐτά. Μὰ ἂν ρωτήσῃς κανένα ἀπὸ κείνους ποῦ κάθουνται ἐδῶ τριγύρω 'ς τὰ χωριά, τί τὸ θέλει τὸ σκοινὶ ὁ ἔρημος ὁ λωβιασμένος, ξέρεις τί θὰ σ' ἀποκριθῇ; Πῶς 'νοιώθει τὸ χάρο νἄρχεται κοντά του, ἔτσι ποῦ τὸν ἔννοιωσα κι' ἐγὼ ἐδῶ καὶ 'μέραις τώρα!

«Μὰ μητ'αὐτὸς δὲν ξέρει νὰ σοῦ πῇ, τί βάσανα τραβοῦμε, καὶ 'ς αὐταῖς τῆς ὕστεραις μας 'μέραις.

«Ἐμεῖς, ξέρεις, δὲν εἴμαστε ἀνθρῶποι σἂν καὶ τοὺς ἄλλους. Ἔχομε φαίνεται κατάρα θεϊκή. Ποῦ νὰ φανοῦμε σὲ χωριὸ κοντά, ποῦ νὰ πατήσωμε σὲ ἐκκλησιά, ποῦ νὰ φιλήσωμε τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας!.. Μακρυά. Ἀπ' ὅλους μακρυά· Κατσίκα νὰ περάσῃ ἀπὸ κοντά μας, τὴ διώχνει ὁ βοσκός. Σκύλλος νὰ μᾶς κυνηγήσῃ τὸν πετροβολοῦνε. Χέρι δὲν ἔπιασε ποτὲ τὸ χέρι μας, καὶ ἕνα κομάτι ψωμὶ ποῦ θὰ μᾶς δώσουνε, τὸ ῥίχνουνε πάντε ὀργυ-

κτῆρος τοῦ Οὐλρίχου, τοῦ ὁποίου τὸ ἀληθὲς μεγαλεῖον ἐσμικρύνετο πολλάκις ὑπὸ τῆς ὀργῆς, τῆς ἐπιμονῆς καὶ τῆς ἀκάμπτου ὑπερηφανίας.

— Τὸ σημεῖον, ὅπερ βλέπετε ἐκεῖ κάτω μεταξὺ τῶν δύο δένδρων, εἶπεν ὁ ἱππεύς, ὅστις ἐδείκνυεν αὐτῷ τὸν δρόμον εἶνε τὸ κωδωνοστάσιον τῆς Οὐντερτουρκχάϊμ. Ὁ δρόμος εἶνε ὁμαλότερος ἐντεῦθεν καὶ ἐὰν ἐξακολουθήσωμεν καλπάζοντες δὲν θὰ βραδύνωμεν νὰ φθάσωμεν.

Ὁ Γεώργιος ἐκέντησε τὸν ἵππον του· πάντες δ' οἱ ἄλλοι ἠκολούθησαν τὸ παράδειγμά του. Ἀμέσως εὑρέθησαν πρὸ τοῦ ὑποδειχθέντος χωρίου. Εὑρίσκετο ἐκεῖ διπλῆ γραμμὴ μισθοφόρων, οἵτινες προέτειναν ἀπειλητικῶς τὰς λόγχας των, ἐπὶ διαφόρων δὲ σημείων ἔβλεπον ἤδη τὸ φῶς τῶν ἀνημμένων θρυαλλίδων, αἵτινες ἔλαμπον ὡς πυγολαμπίδες.

— Στῆτε! τίς εἶ, ἀνέκραζεν ἠχηρὰ φωνὴ ἐξελθοῦσα ἐκ τῶν τάξεων! τὸ σύνθημα!

— Ζήτω ὁ Οὐλρῖχος, ἀπήντησεν ὁ Γεώργιος δὲ Στουρμφέδερ. Ποῖος εἶσθε;

— Φίλος! ἐφώνησεν ὁ Μὰξ Στούμωφ δὲ Σβαίνσμπεργ ἐξερχόμενος ἐκ τῶν τάξεων τῶν μισθοφόρων καὶ προχωρῶν πρὸς τὸν νεαρὸν ἀρχηγόν. Καλημέρα Γεώργιε, σᾶς ἐπεθυμήσαμεν παρὰ πολὺ φίλε μου. Ὅλην τὴν νύκτα εἴμεθα ἐπὶ ποδὸς καὶ ἀνυπομόνως περιεμένομεν ἐπικουρίαν, διότι ἐκεῖ κάτω, ἐκεῖθεν τοῦ δάσους οἱ στρατιῶται εἶνε ὡς μυρμηκιὰ καὶ ἐὰν ὁ Φρόνδσβεργ ἐγνώριζε τὸ συμφέρον του, πρὸ πολλοῦ θὰ μᾶς εἶχε συντρίψῃ.

Ὁ δοῦξ ἔρχεται μὲ ἓξ χιλιάδας ἀνδρῶν, ἀπήντησεν ὁ Στουρμφέδερ, μετὰ δύο ὥρας θὰ εἶνε ἐνταῦθα.

— Ἓξ χιλιάδας ἀνδρῶν λέγεις; Διάβολε! δὲν ἀρκοῦν τόσοι· ἡμεῖς εἴμεθα 2500, ὥστε τὸ ὅλον εἴμεθα 9,500. Εἰξεύρεις ὅτι οἱ ἐχθροὶ εἶνε περισσότεροι τῶν εἴκοσι χιλιάδων. Φέρει πολὺ πυροβολικόν;

— Δὲν γνωρίζω, δὲν εἶχεν εἰσέτι φθάσει, ὅταν ἀνεχωρήσαμεν ἡμεῖς.

— Λοιπόν! ἂς ἀφιππεύσωσιν οἱ ἱππεῖς καὶ ἂς ἀναπαυθῶσιν εἶπεν ὁ Μὰξ Στούμωφ· θὰ ἔχωσιν ἀρκετὴν ἐργασίαν σήμερον.

Οἱ ἱππεῖς ἀφίππευσαν καὶ ἐκάθησαν χαμαί. Οἱ μισθοφόροι διέσπασαν ἐπίσης τὰς τάξεις των καὶ ἔθεσαν σκοποὺς ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων καὶ κατὰ μῆκος τοῦ Νέκαρ. Ὁ Μὰξ Στούμωφ ἐπεθεώρησεν ὅλας τὰς προπαρασκευὰς καὶ ὁ Γεώργιος περιβεβλημένος τὴν μανδύαν του κατεκλίθη, ὅπως ἀναπαυθῇ ἐπί τινας ὥρας. Ἡ σιγὴ τῆς νυκτός, διακοπτομένη μόνον ὑπὸ τῆς ὁμοιομόρφου κραυγῆς τῶν φρουρῶν, ἐβύθισεν ἀμέσως αὐτὸν εἰς ὕπνον, ὅστις ἔφερε τὴν ψυχήν του μακρὰν τοῦ πολέμου καὶ τῶν μαχῶν... εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς γυναικός του.

(Ἕπεται συνέχεια).

αἰς μακρυά. Στέκεσαι κοντὰ καὶ μὲ ἀκούεις ἀφεντικό μου. Πόσον καιρὸ ἔχω νὰ ἰδῶ ἄνθρωπο ἀπὸ ἔτσι κοντὰ καὶ νὰ μοῦ μιλάῃ κιόλας! Σ' ἐκεῖνο ἐκεῖ τὸ χωριὸ ποῦ εἶνε πέρα 'πὸ τὴ ῥεμματιά, ἐπῆγα μιὰν ἡμέρα νὰ γυρέψω ψωμί, γιατὶ εἶχα δύο 'μερόνυχτα νὰ φάω· ἕνας ποῦ μοῦ ἔφερνε ψωμὶ εἶχε ἀρρωστήσῃ καὶ δὲν εἶχα μιὰ δεκάρα νὰ τὴν ἀφήσω ἀπάνω στὸ ἄσπρο λιθάρι ποῦ εἶνε στὴν ἀγκωνὴ καὶ νὰ φωνάζω κανενὸς νὰ πάῃ νὰ μ' ἀγοράσῃ. Ἐτράβηξα τὸ λοιπὸν στὸ χωριό· μὰ ἐκεῖ μὲ πῆραν μὲ τῆς πέτραις Ἕνας μοῦ τράβηξε καὶ μιὰ τουφεκιὰ καὶ μὲ πῆραν τὰ σκάγια στὸ δεξὶ χέρι. Ἔτσι εἶνε ἐδῶ τὸ συνήθειο.... Τὸ χέρι μου ἐπρίστηκε καὶ τρέχει. Ποῦ νὰ τὸ ἰδῆς! Καὶ 'μέρα νὰ ἤτανε δὲ σοῦ τῶδειχνα. Μακάρι νὰ μὲ σκότωναν μιὰ καὶ καλή, ὅπως ἐσκότωσαν τώρα καὶ κάμποσο καιρὸ ἕνα σύντροφό μου σακάτη...

— Τὸν ἐσκότωσαν; Γιατί;

— Εἶχε μάνα μέσα στὸ χωριό. Τοῦ ἔφερνε ἀπὸ μακρυὰ ψωμὶ φαὶ καὶ πότε πότε ῥοῦχα παστρικά. Μὰ ἡ μάνα ἀρρώστησε καὶ ὁ γυιὸς ἀποφάσισε νὰ πάῃ νὰ τὴν εὕρῃ. Γι' αὐτὸ τὸν ἐσκότωσαν. Καὶ ἔπειτα τὸν ἐσκουντοῦσαν μὲ κονταρόξυλα ὡς ποῦ τὸν ἔρριξαν 'σὲ ἕνα ἀσβεστόλακκο...

«Μὰ τί σὲ μέλει ἐσένα, ἀφεντικό μου, γι' αὐτά. Ἄφησε νὰ σοῦ πῶ γιὰ τὸ σκοινὶ ποῦ μ' ἐρώτησες. Τοῦ λόγου σου στέκεις τόση ὥρα καὶ μ' ἀκούῃς, κι' ἐγὼ εἶμαι ξαπλωμένος μπροστά σου. Νὰ μὲ συμπαθᾷς. Δὲν 'μπορῶ νὰ σηκωθῶ. Εἶνε καὶ τὸ χέρι μου μὲ τὴς πληγαίς, εἶνε κι' ἡ ἀδυναμία, ὅλα μοῦ λένε πῶς 'λίγαις εἶνε ἡ 'μέραις μου. Γι' αὐτὸ ἤθελα παράδες, γιὰ νὰ φωνάξω νὰ μοῦ πάρουνε σκοινί. Ἄκουσε τί θὰ τὸ κάνω. Ἔτσι εἶνε ἐδῶ συνήθειο. Θὰ πάω στὴ σπηλιά μου, θὰ τὸ ζωστῶ καὶ θὰ ῥίξω ἔξω μακρυὰ τὴν μία ἄκρη. Ἅμα μαθευτῇ πῶς ἐπῆρα σκοινί, καταλαβαίνουν πῶς ψυχομαχῶ καὶ θὰ στείλουνε κανένα νὰ 'δῇ ἂν πέθανα. Ἔρχεται αὐτὸς ἀπ' ὄξω καὶ τραβᾷ τὸ σκοινὶ ὅπου βγαίνει ἀπὸ τὴ σπηλιά. Ἂν 'δῇ πῶς κουνιέται καταλαβαίνει πῶς ὁ ἄῤῥωστος εἶνε ζωντανὸς ἀκόμη καὶ φεύγει. Ἄλλοι σακάτηδες γελάστηκαν καὶ μία καὶ δύο φοραῖς καὶ δὲν πέθαναν. Ποιὸς 'ξέρει τί συλλογίζονται ἐκείναις τῆς φριχταῖς ὥραις... Ποιὸς 'ξέρει τί μαρτύριο.. τί βάσανο.. Ἐγὼ γιὰ πρώτη φορὰ θὰ τὸ ζωσῶ. ...Καὶ σὰν ἰδοῦνε πῶς δὲν κουνῶ τὸ σκοινί μου, τότε θὰ καταλάβουνε πῶς πέθανα, πῶς ἐσώθηκαν ἡ ἁμαρτίαις μου καὶ τὰ βάσανά μου καὶ θὰ φωνάζουν ἕνα δυὸ ἀκόμη, γιὰ νὰ μὲ τραβήξουν καὶ νὰ μὲ ῥίξουν μέσα σὲ κανένα λάκκο. Τότε θάρθῃ καὶ παπᾶς νὰ πῇ ἕνα «Θεὸς συχωρέσῃ» ἀπὸ πάνω... Ἀλληῶς, μήτε λάκκο, μήτε παπᾶ! . . . . . .

. . . . . .

◇

Ἔπρεπε νὰ ἐπαναλάβῃ δίς καὶ τρίς ὁ τὰ ἀνώτερω ἐξιστορήσας, ὅτι οὐδὲν εἶχε πλέον νὰ προσθέσῃ διὰ νὰ πεισθῶσιν οἱ μετὰ θρησκευτικῆς σιγῆς ἀκούαντες ὅτι πράγματι ἐτελείωσεν ἡ διήγησις, καὶ ὅτι ἠδύναντο πλέον νὰ κινηθῶσιν ἐκ τῶν θέσεών των, ν' ἀναπνεύσωσι. Δύο τρία μανδήλια ἐφάνησαν φερόμενα πρὸς ὑγρανθέντα ὄμματα, ἠκούσθη ἐκεῖ λυγμός, ἐκεῖ στόνος. Ὅλοι ἦσαν βαθέως συγκεκινημένοι μὲ τὰ δεινὰ τοῦ ταλαιπώρου λωβοῦ, τοῦ ὁποίου, ὡς ἐν εἰκόνι, ἔβλεπον ἀκόμη τὸ ἀλγεινὸν τέλος.

Τέλος τὰ στόματα ἠνοίχθησαν καί,

— Τὶ φρικτὰ πράγματα! εἶπεν ὁ εἷς.

— Νά· αὐτὰ εἶνε τὰ δυστυχήματα, προσέθηκεν ὁ ἄλλος.

— Ἤθελα νὰ τὴν ἀκούσουν αὐτὴν τὴν τὴν ἱστορίαν ὅλοι μας οἱ πλούσιοι. Ἴσως...

— Νά. Ἐδῶ εἶνε νὰ ἔχῃ κανεὶς καὶ νὰ δίδῃ, προσέθηκε κυρία τις.

— Ἀλλὰ μήπως εἰς τὴν διήγησίν σας ἐβάλατε ὀλίγην φαντασίαν; προσέθηκε.

— Ποσῶς, κυρία μου, πραγματικότητα μόνον.

— Τί δυστυχίαι, ὅπου συμβαίνουν ἐδῶ ἐνῷ ἡμεῖς...

Ὅλοι δὲ κάτι ἔλεγον οἰκτείροντες καὶ συμπονοῦντες τοὺς ὑπὸ τοιούτων δεινῶν κατατρυχομένους. Μόνος ὁ συνήθως λάλος πρεσβύτης κ. Γεώργιος, τὸ γεροντοπαλλήκαρον τῆς συναναστροφῆς, ἐκεῖνος μόνος ἐσιώπα.

— Δὲν λέγετε τίποτε κύριε Γεώργιε;

— Τί νὰ εἴπω καὶ ἐγώ. Δὲν μᾶς διώχνετε, κύριε Ἀριστείδη;

— Γιατὶ ὄχι; Τί ὥρα εἶνε;

— Δύο.

— Καὶ μισή.

— Καιρός· θὰ ἀνησυχοῦν κύριε Γεώργιε τά... κουνούπια σας.

— Ἐμπρός! Καὶ ἄλλοτε εὐαρεστοτέρας ἱστορίας παρακαλῶ. Τί σᾶς πταίουν τὰ κορίτσια καὶ τὰ κακοκαρδίζετε;

◇

Ὅλοι εἶχον καληνυκτίσῃ τὸν οἰκοδεσπότην καὶ τὴν οἰκογένειάν του, πλὴν τοῦ γείτονος κ. Γεωργίου ὅστις ἐτριγύριζεν ἔτι εἰς τὸν κῆπον προσπαθῶν ν' ἀποφύγῃ τοὺς ἄλλους ἀναχωροῦντας.

— Κύριε Ἀριστείδη.

— Μπᾶ! Σεῖς ἐδῶ ἀκόμη;

— Ναί· ἐγὼ θὰ μείνω δι' ὀλίγην ὥραν. Ἔχω κάτι νὰ σᾶς εἴπω.

— Εὐχαρίστως.

— Ἤθελα νὰ σᾶς εἴπω νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸ γραφεῖον σας.

— Τέτοια ὥρα;

— Ἀλλὰ δὲν πειράζει. Σᾶς τὸ λέγω καὶ ἐδῶ. Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι δὲν ἀποτείνομαι πρὸς τὸν φίλον μου ἀλλὰ πρὸς τὸν συμβολαιογράφον κ. Ἀριστείδην.

— Μπᾶ; Λέγετε λοιπόν. Τί τρέχει;

— Ἐνθυμεῖσθε ἐκείνην τὴν διαθήκην;

— Τὴν ἰδικήν σας;

— Ναί· θέλω νὰ μεταβληθῇ. Συντάξατέ την ὅπως θέλετε ἀλλὰ ... ἐσκέφθην καλῶς... τὸ ἡμῖν ἀκριβῶς τοῦ ποσοῦ τὸ ὁποῖον κληροδοτῶ εἰς τὸν ἀνεψιόν μου, θέλω νὰ διατεθῇ πρὸς ἴδρυσιν λωβοκομείου. Ἠκούσατε; Κανονίσατε τοὺς ὅρους κατὰ τὸ δοκοῦν. Ἀλλὰ θέλω νὰ τὴν ὑπογράψω αὔριον. Καληνύκτα.

— Ἀλλά....

— Ἀλλά, τίποτε.

— Δὲν στέκεσθε νὰ σᾶς συγχαρῶ; διὰ τὴν...

— Αὔριον. Καληνύκτα. Ἀ! μὴ λησμονήσετε καὶ τὸ ἐξῆς. Τὸ κατάστημα νὰ μὴν γίνῃ κοντὰ εἰς πόλεις ἢ εἰς χωρία. Νὰ γίνῃ, εἰ δυνατόν, ἐπὶ νήσου τινος ἀκατοικήτου διὰ νὰ σώζονται οἱ ταλαίπωροι ἀπὸ τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους. Καληνύκτα. . .

◇

— Ἤθελα κάτι νὰ σᾶς 'πῶ κύριε.

— Μπᾶ καὶ σὺ Κατερίνα; Τί θέλεις; λέγε· τί στέκεσαι;

— Ἤθελα νὰ σᾶς εἴπω γιὰ κάτι μηνιάτικά μου...

— Τέτοια ὥρα; Μὰ πήγαινε στὸ καλό, χριστιανή μου. Ἐχάθηκε ἡ 'μέρα, μόνο νὺρες τώρα τὴ στιγμὴ νὰ ζητήσῃς μηνιάτικα; Ἄλλο ἤτο πάλιν αὐτό. Πήγαινε κοιμήσου ἀδελφή. Ὦ διάβολε!...

Καὶ ὁ κ. Ἀριστείδης ὥρμησε πρὸς τὸ δωμάτιόν του, τρίβων τὰς χεῖρας καὶ λέγων:

— Μὰ εὖγε, κύριε Γεώργιε! Εὖγε!

— Δὲν πειράζει· ἐψιθύρισεν μετ' ἀποφάσεως ἡ Κατερίνα. Αὐτὰ ποῦ ἄκουσα ἀπόψε δὲν θὰ τὰ ξεχάσω ὡς αὔριο. Καὶ εἶνε τόσῳ καλὸς ὁ κύριός μου, ποῦ ὅταν τοῦ τὸ 'πῶ, θὰ τὰ στείλῃ μονάχος του εἰς τοὺς δυστυχισμένους τοὺς ἀρρώστους!

ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

139. *Λεξίγριφος.*

Μὲ μίαν πρόθεσιν ἂν ἑνωθῇ
Τῆς ἑβδομάδος ἡμέρα μία,
Ἐκ τῆς συζεύξεως ταύτης ποία
Τῶν θεοτήτων θὰ γεννηθῇ;

140. *Στοιχειόγριφος.*

Μὲ ἀγῶνας συνεδέθη τ' ὄνομά μου,
Μὲ θριάμβους, μὲ πομπὰς καὶ πανηγύρεις
Τῶν τοῦ πάλαι ποτὲ κόσμου ἡμερῶν.
Πλὴν εὐθὺς θὰ χάσω τὴν λαμπρότητά μου
Ἐπ' ἐμὲ ἂν χεῖρα βέβηλον ἐγείρῃς
Καὶ θὰ γείνω ἓν ἐπίρρημα μικρόν.

141. *Ἱστορικαὶ ἐρωτήσεις.*

Ποῖον δικαστὴν ἐξενεγκόντα κρίσιν ἄδικον, διέταξεν ὁ Πέρσης ἡγεμὼν Καμβύσης νὰ ἐκδάρωσι ζῶντα; καὶ τί ἔκαμε τὸ δέρμα αὐτοῦ;

◇

Πῶς ἐλέγετο ὁ πατὴρ τοῦ Ὁμήρου;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ἐὰν τινὲς τῶν κκ. συνδρομητῶν ἐνεκα τῆς ταχυδρομικῆς ἀνωμαλίας δὲν ἔλαβον τινα φύλλα δύνανται νὰ τὰ ζητήσωσι παρὰ τοῦ γραφείου, ὅπερ τὰ ἀποστέλλει αὐτοῖς δωρεάν.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Τὸ ἐν τῇ διατριβῇ τοῦ κ. Πολυκράτου σελ. 354, στ. 3, «πῶς ἔχοντα μέν, διέφερον δ' ὅμως» μετατρεπτέον εἰς «πῶς εἶχον μέν, διέφερον δ' ὅμως, καὶ σελ. 355, στ. 1, «δύο τάξεις... λυρῳδῶν ἐχόντων ἕκαστος» «ἔχουσα ἑκάστην», καὶ σελ. 353 «iustrument» «instrument».

ΤΥΠΟΙΣ ΘΡ. ΠΑΠΑΛΕΞΑΝΔΡΗ ΚΑΙ ΑΛ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ